

Süs Bitkileri Sektör Raporu

Samsun İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

T.C.
SAMSUN VALİLİĞİ
İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Süs Bitkileri Sektör Raporu

Sorunları ve Çözüm Önerileri

Burhan HEKİMOĞLU
Ziraat Mühendisi

Mustafa ALTINDEĞER
Ziraat Mühendisi

Samsun/Mayıs 2019

T.C.
Samsun Valiliği
İl Tarım ve Orman M¼d¼rl¼đ¼

S¼s Bitkileri Sekt¼r Raporu **Sorunları ve Ç¼z¼m Önerileri**

Hazırlayanlar

Burhan HEKİMOğLU / Ziraat M¼hendisi
Mustafa ALTINDEğER / Ziraat M¼hendisi

Redaksiyon

Erol BAŞ / KTV Şube M¼d¼r¼
İsmail DEMİR / Ziraat M¼hendisi
Dr. Ali KORKMAZ / Ziraat M¼hendisi

Kapak Tasarım ve İstatistiki Destek

Ahmet ŞENOđLU / T¼t¼n Teknoloji M¼hendisi
Canser ERGİN/ Ziraat M¼hendisi

Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şube M¼d¼rl¼đ¼
Strateji Geliştirme Birimi Yayınıdır

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
1. Giriş	1
2. Gelecek Vizyonu	2
3. Dünya’da Süs Bitkileri Sektörü	4
4. Ülkelerin Çiçek Tüketimleri	7
5. AB’de İnsanların Çiçek Satın Alma Nedenleri	10
6. Türkiye’de Süs Bitkileri Sektörü	13
7. Ülkemiz Süs Bitkileri Üretim, Miktar ve Değeri	15
8. Süs Bitkiler İstihdam ve Dış Ticaret	18
9. Süs Bitkileri Pazarlama ve Destekleme Politikası	21
10. Türkiye Süs Bitkileri Tüketimi ve Pazarı	22
11. Süs Bitkileri Kalite Standartları	28
12. Süs Bitkileri Sorunlarına Yönelik Çözümler	28
13. Karadeniz’de Güller Açtıracak Sektör: Kesme Çiçekçilik	34
14. Samsun İli Süs Bitkileri Ekiliş ve Üretimi	35
15. Örnek Proje Önerisi	43
16. Sonuç ve Öneriler	45
17. Süs Bitkileri Sektöründe Sorunlar ve Çözümler	47
18. Süs Bitkileri Sektörü Ulusal Strateji Eylem Planı Kaynaklar	49 52

Önsöz

Süs bitkileri sektörü son yıllarda tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de gelişen bir sektör. Türkiye sektörde sahip olduğu iklimsel ve coğrafi avantajın yanı sıra, dinamik ve hızlı gelişen bir firma yapılanmasına da sahiptir. Türkiye toplam 20 milyar dolar olan dünya süs bitkileri ihracatında payını her geçen yıl arttırmaktadır. Bugün tüm dünya Türkiye'deki potansiyelin farkındadır ve bizi önemli bir üretici/ihracatçı ülke olarak kabul etmiş durumdadır.

1990 sonrası kesme çiçek sektörünün hızlı iş yaptığı dönem Türk üreticileri/ihracatçıları için önemli fırsatlar oluştururken, sektörde önemli bir öğrenme süreci başlamış ve stratejik hedefler kısa dönem kar bazlı büyüme değil, müşteri ve proje bazlı seçkin referanslara dayalı bir büyüme olmuştur. Bu süreç teknolojik altyapımızın oluşmasında ve kendimize özgü ürünlerin gelişmesinde önemli rol oynamıştır.

Samsun Süs Bitkileri ve Kesme Çiçek Sektörü 'nün gelecek vaat ettiği hem açık alanda hem de örtü altında rahatlıkla büyüme potansiyeli taşıdığı birkaç ilden biridir. Başta kesme çiçekçiler olmak üzere tüm süs bitkileri sektöründe yer alan başarılı üretici/ihracatçılarımız pazarı büyüyen ülkeyi bularak adrese teslim satış yapmaktadır. Bu sürece Samsun ili süs bitkileri ve kesme çiçek sektörü üretici/ihracatçıları da şahit olmaktadır. Samsun ekolojik, iklim ve toprak özellikleri bakımından süs bitkileri yetiştiriciliğine uygun olup, ülkemizin Süs bitkileri ve kesme çiçek sektörünün gelecek vaat ettiği hem açık alanda hem de örtü altında rahatlıkla büyüme potansiyeli taşıdığı birkaç ilden biridir.

Hazırlanan bu çalışmanın ülkemiz ve ilimiz tarımına, ekonomisine, ilimiz üreticilerine ve süs bitkileri ve kesme çiçek sektörünün tüm taraflarına faydalı olmasını diliyorum.

Nail KIRMACI
İl Müdürü

Süs Bitkileri Sektör Raporu

1. Giriş

Dünyada süs bitkileri üretimi 20. yüzyıl başlarında önem kazanmaya başlamıştır. Günümüzde süs bitkileri sektörü dünya üzerinde hızlı değişim görülen bir sektör olarak nitelendirilebilir. Küreselleşme ve bunun dünya üzerinde değişik bölgelerdeki gelire olan etkisine bağlı olarak çoğu ülkede kişi başına düşen süs bitkileri tüketiminin arttığı görülmektedir. Buna bağlı olarak dünya üzerindeki rekabet de artmaktadır. Bazı geleneksel pazarlarda artık bozulma görülmekte, diğer yandan yeni ülkeler pazarda yer almaya çalışmaktadır.

Süs bitkileri farklı yöntemler kullanılarak estetik, fonksiyonel ve ekonomik amaçlarla üretilen, çoğaltılan ve büyütülen bitkiler olarak tanımlanabilir. Süs bitkileri özellikle kentsel alanlarda insan ile doğa arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi ve biyolojik konfor gibi doğrudan fiziksel ihtiyaçların karşılamasına yönelik uygulamaların da temel materyali haline gelmişlerdir. Dolayısıyla süs bitkileri kapsam ve üretim yelpazesi yönünden çok geniş bir sektördür.

Çiçek ve süs bitkileri üretimi, doğaya saygı, insanın çevresel ve görsel yaşam kalitesinin artması, estetik sanat kültürünün tanıtımı, en önemlisi mimari, çevre tasarım sanatında çok önemli unsur olan bir sektördür.

Günümüzde artık gıda kadar önemli gelişim gösteren süs bitkileri sektörü, insan psikolojisinin ve sağlıklı nesiller yetişmesinin de bir parçasıdır. Büyüyen ve gelişen şehirlerde nefes alanları yaratmak ve gelecek nesillere çevre bilincini aşlamak bu sektörün sorumluluklarındandır.

Büyüyen ve gelişen şehirlerdeki çevre bilinci özellikle son yıllarda Ülkemizde süs bitkileri üretiminin taleple orantılı olarak artmasını sağlamıştır.

“Çiçek ve Süs bitkileri Üretimi” eşe dosta sadece bir buket çiçek sunmak gibi tek yönlü satış unsuru olan bir sektör olarak algılanmamalıdır. Sektörde en alt düzeye

Süs Bitkileri Sektör Raporu

kadar uzmanlaşma, üretim, pazarlama ve tüketim konuları endüstriyel ürünler gibi ele alınmaya başlanmış ve **üretimde standardizasyon, süreklilik ve teknoloji** kullanım düzeylerinde ulaşılan nokta bu sektörün "**Süs Bitkileri Endüstrisi**" adıyla anılmasıyla sonuçlanmıştır.

Bu nedenle süs bitkileri sektörü, bitkisel üretim içinde önemli bir yere sahip olan ve ekonomiye büyük katma değer sağlayan etkili bir sektör olarak kabul edilmektedir.

Ülkemiz çok çeşitli ekolojik bölgeye sahip olup, iklim ve toprak özellikleri bakımından süs bitkileri yetiştiriciliğine son derece uygundur ve aynı zamanda bir çok süs bitkisinin gen kaynağıdır.

2. Gelecek Vizyonu

Dünyada süs bitkileri sektöründe, gittikçe daha fazla ülkenin, ucuz işgücü, iklimsel özellikler ve bölgesel yakınlık vb. avantajlarını kullanarak, **dış ticaret hacmi 40 milyar doları** bulan süs bitkileri üretim ve ticaretindeki yerini genişletmeye ve sağlamlaştırmaya çalıştığı görülmektedir. Çin gibi ülkelerde çok geniş üretim alanları, Avrupa Birliği ülkelerinde ise birim alandan elde edilen rekor düzeydeki üretim değeri ve kalite, hızlı bir büyüme içinde olan dünya süs bitkileri sektöründe rekabeti gittikçe zorlaştırmaktadır.

Türkiye’de ise süs bitkileri sektöründe tüm faaliyet alanlarında önemli üretim alanı artışları ortaya çıkmış, ihracat artmış, ürünler çeşitlenmeye başlamış ve alternatif pazar arayışlarında önemli gelişmeler elde edilmiştir.

Ülkemizdeki **işletmelerin yapısal özelliklerinin iyileştirilmesi, teknoloji kullanımının yaygınlaştırılması, standartlara uyum ve pazar isteklerini dikkate alan bir ürün çeşitliliği politikasının izlenmesi ile iç tüketimin artırılması**, sektörü ulusal ve uluslararası düzeyde sağlam bir noktaya taşıyacaktır. Her şeyden önce **sektörün mevcut durumu analiz edilerek uluslararası pazarlarda rekabet**

Süs Bitkileri Sektör Raporu

edebilme stratejileri belirlenmelidir.

SÜSBİR'in, sektörün geleceğine yön verecek stratejileri belirlemek için, TÜBİTAK- TÜSSİDE(Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü) ile birlikte yürüttüğü “**Süs Bitkileri Sektörünün Stratejik Planı**” hazırlanmıştır. Hazırlanan bu stratejik plan, süs bitkileri sektöründe uygulanabilir **etkin stratejiler ve politikalar ile farkındalık oluşturacak ve geliştirilecek yenilikçi perspektifle;**

-Üretimin,

-İhracatın,

-Verimliliğin,

-Kullanım alanlarının,

-Katma değerin, artırılarak, bölgesel kalkınmanın ve ülkemizin bölgesel ve uluslararası rekabet gücünün arttırılmasına katkı sağlayacak sektörün geleceğine ışık tutacak önemli bir belgedir.

Son on yılın üretim alanları ve dış ticaret verilerindeki değişimler, önümüzdeki yıllar için Türkiye süs bitkileri sektörünün gelişen şartlara ayak uydurabilen, dinamik ve arayış içinde bir yapı gösterdiğini ortaya koymuştur. Türkiye süs bitkileri sektörünün gelişmesi ve uluslararası pazarda söz sahibi olabilmesi, sektörün iç dinamiklerinin, ülkemizin biyolojik zenginliği, iklimsel ve coğrafi avantaj ve fırsatları kullanılarak harekete geçirilmesi ve çağın gereklerine uygun stratejilerle yönlendirilmesine bağlıdır.

Doğru ve sürdürülebilir devlet destekleme politikalarıyla birlikte teknoloji kullanımına dayalı kaliteli ve uluslararası standartlarda üretim, birliktelik ve örgütlülük, Ar-Ge ve yenilikçilik, pazarlama stratejileri ve gelişmiş bir dağıtım ağı, **bir sistem bütünlüğü içinde çalıştığında süs bitkileri sektörünü yakın gelecekte uluslararası bir aktör haline getirebilecektir.**

Vizyonumuz; ekolojik ve lojistik avantajlarımızı kullanarak, kaliteli üretim ile ülkemizi süs bitkileri üretim ve pazarlama üssü yapmak olmalıdır.

Süs Bitkileri Sektör Raporu

3. Dünya’da Süs Bitkileri Sektörü

ABD, Japonya, İtalya ve Hollanda gibi geleneksel üretim yerlerinin yanında, Latin Amerika ve Afrika’da üretim çok hızlı artış göstermektedir. Son yıllarda süs bitkileri üretiminde iklim koşulları ve ucuz işgücü gibi avantajlara sahip olan Kolombiya, Ekvator, Etiyopya ve Kenya gibi ülkeler dünyanın en önemli kesme çiçek üreticisi ve ihracatçısı ülkeleri konumuna gelmişlerdir. Geleneksel merkezlerde ise üretim alanları aynı kalmakla veya azalmakla birlikte, verimlilik artışına gidilmeye başlanmıştır. Süs bitkilerinin arzı dünyada artış eğilimindedir.

Estetik, fonksiyonel ve ekonomik amaçlarla üretilen dekoratif bitkilere süs bitkileri denilmektedir. Süs bitkileri genel bir kavram olup; kesme çiçekler, iç mekân (saksı-salon) süs bitkileri, dış mekân süs bitkileri ve doğal çiçek soğanları (geofitler) olmak üzere dört alt grupta incelenmektedir. Son 70 yıldır süs bitkileri sektöründe çok hızlı bir gelişim ve değişim yaşanmaktadır. Ancak süs bitkilerinin, bitkisel üretim sektörünün içinde ekonomik anlamda bir alt sektör olarak ortaya çıkması, üretim, pazarlama, istihdam gibi kavramların bu sektörün bir parçası olmaya başlaması 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başlarına rastlamaktadır.

Sektörde en alt düzeye kadar uzmanlaşma, üretim, pazarlama ve tüketim konuları endüstriyel ürünler gibi ele alınmaya başlamış ve **üretimde standardizasyon, süreklilik ve teknoloji** kullanım düzeylerinde ulaşılan nokta bu sektörün "**Süs Bitkileri Endüstrisi**" adıyla anılmasıyla sonuçlanmıştır.

Dünyada süs bitkileri üretimi 20. yüzyıl başlarında önem kazanmaya başlamıştır. Günümüzde süs bitkileri sektörü dünya üzerinde hızlı değişim görülen bir sektör olarak nitelendirilebilir.

Küreselleşme ve bunun dünya üzerinde değişik bölgelerdeki gelire olan etkisine bağlı olarak çoğu ülkede kişi başına düşen süs bitkileri tüketiminin arttığı görülmektedir.

Süs Bitkileri Sektör Raporu

Buna bağılı olarak dünya üzerindeki rekabet de artmaktadır. Bazı geleneksel pazarlarda artık bozulma görülmekte, diğeryanda yeni ülkeler pazarda yer almaya çalışmaktadır.

Dünya Kesme Çiçek ve Saksılı Bitki Üretim Alanları (2017)

Üretim Ülkeleri	Alan (hektar)
Avrupa	60.000
Orta Doğu	6.200
Güney Afrika	11.461
Asya/Pasifik	480.000
Kuzey Amerika	30.200
Orta/Güney Amerika	49.000
Toplam	650.000

Kaynak: AIPH Statistical Yearbook 2017

Tabloda görüldüğü üzere 2017 verilerine göre, dünyada kesme çiçek ve saksılı bitkiler üretimi toplam 650.000 hektarlık bir alanda yapılmaktadır. Bu alanın büyük bir kısmında Asya/Pasifik kıtası üretimi tek başına üstlenmektedir ve toplam 480.000 hektarlık üretim alanını kaplamaktadır.

Süs bitkileri üretim alanlarının %75'i Asya/Pasifik bölgesindedir. En az üretim alanı Orta Doğu bölgesinde bulunmakla birlikte, Amerika, Afrika, Avrupa ve Orta Doğu'nun toplam alanı, dünya üretim alanlarının hektar bazında sadece %25'ini oluşturmaktadır.

Dünya Kesme Çiçek ve Saksılı Bitki Üretim Alanları (2017)

Ülkeler	Alan (ha)
Avusturya	348
Belçika	1.019
Danimarka	282
Finlandiya	211
Fransa	6.520
Almanya	7.307

Süs Bitkileri Sektör Raporu

İrlanda	415
İtalya	12.724
Hollanda	6.570
Norveç	113
Polonya	5.460
Portekiz	1.700
İspanya	6.297
İsveç	187
İsviçre	183
İngiltere	6.322
İsrail	2.748
Türkiye	3.603
Etiyopya	1.426
Kenya	4.039
Afrika	18.000
Avustralya	4.138
Çin	170.397
Tayvan	5.020
Hindistan	243.000
İran	5.700
Japonya	16.840
Güney Kore	2.343
Tayland	12.324
Vietnam	4.500
Kanada	722
ABD	29.407
Brezilya	14.992
Kolombiya	6.796
Kosta Rika	850
Ekvador	8.454
Meksika	16.745
TOPLAM	650.000

Kaynak: AIPH Statistical Yearbook 2017

Süs Bitkileri Sektör Raporu

Hindistan, Çin, ABD, Japonya, Meksika, Brezilya ve Tayland gibi önemli üreticiler üretimi kendi iç pazarına, Ekvador ve Kolombiya ihracata yönelik üretim yapmaktadır.

4. Ülkelerin Çiçek Tüketimleri

2016 yılı dünya toplam süs bitkileri ihracatı 20 milyar 110 milyon dolardır. En fazla ihracat yapılan ürün grubu kesme çiçekler ve canlı bitkilerdir.

Dünya Kesme Çiçekler ve Saksılı Bitkiler Tüketimi 2015

	Bahçe, bitki, çiçek harcamaları. Kişi başına tüketim (Değer: EUR)		Bahçe, bitki, çiçek Toplam harcamaları (Değer: Milyon EUR)	
	2014	2015	2014	2015
Avusturya	158	153	1.132	1.102
Belçika	137	135	1.249	1.240
Çek	41	32	368	284
Danimarka	189	184	862	846
Fransa	129	127	6.802	6.732
Almanya	139	139	9.851	9.900
İtalya	113	75	5.871	3.835
Hollanda	125	126	1.724	1.738
Norveç	283		1.131	
İspanya	28		1.092	
İsveç	150	170	1.174	1.342
İngiltere	86	78	4.453	4.062
Japonya	49	39	6.250	5.056
ABD	68	81	21.544	25.936

2015 yılı verilerine göre ise bahçe, bitki ve çiçek toplam harcamalarının değer bazında en yüksek olduğu ülkeler 25 milyar 936 milyon dolarlık harcamayla ABD ve 5 milyar 56 milyon dolarlık harcamayla Japonya olarak

Süs Bitkileri Sektör Raporu

görülmektedir. Genel olarak süs bitkileri sektörü, ekonomik krizlerden, piyasa fiyat dalgalanmalarından vb. ekonomik faktörler ve olaylardan en çok ve en hızlı etkilenen sektördür. Buna rağmen ülkelerin üretim değerlerinde yıllar itibariyle artış görülmektedir. Üretimdeki artış dolayısıyla tüketimdeki artışa paralellik göstermektedir. Ülkelerin çiçek tüketimleri refah seviyeleri ve dolayısıyla ekonomileriyle doğru orantılıdır. Bunun yanı sıra ülkelerin tarihsel süreçlerinde yerleşmiş olan çiçek kültürü ve çiçeğe verdikleri değer de tüketimlerini belirlemektedir.

Dünyanın en çok kesme çiçek tüketen bölgesi, üretimde olduğu gibi, *Avrupa*'dır. Özellikle Avrupa Birliği'nin ilk 15 üyesinin dünyadaki toplam tüketimin yarıdan fazlasını gerçekleştirdikleri, daha da önemlisi kişi başına kesme çiçek tüketiminin çok yüksek olduğu bilinmektedir. Çiçeğin tüketim şekilleri toplumlarda değişiklik gösterse de, özellikle kesme çiçek hediye/saygı simgesi olarak tüketilmektedir. Diğer yandan, turizmde ve dekorasyon amaçlı olarak kullanımını da tüketimi arttırmaktadır.

Ürün Grubuna Göre Dünya Süs Bitkileri İhracatı (1.000 \$)

Ürün Grubu	2015	2016
Çiçek Soğanları	1.452.163	1.455.387
Canlı Bitkiler	7.275.909	7.279.508
Kesme Çiçekler	8.121.355	7.929.992
Yosun ve Ağaç Dalları	1.044.858	1.085.073

Kaynak: UN COMTRADE /ITC

AB ülkelerinde çiçek tüketimine yönelik olarak yapılan bir araştırmada modern yaşamda çiçek tüketimi aşağıdaki grafiklerde yorumlanmıştır. Özellikle şirketlerin/iş yerlerinin çiçek satın almalarındaki belli başlı nedenlerin iş verimi ve işyerinin çekiciliğini arttırmak olduğu tespit edilmiştir. Avrupa ülkelerinin yaptığı kesme çiçek ithalatı dünya toplamının

Süs Bitkileri Sektör Raporu

%70'ini oluşturmaktadır. Örneğin İsveç en çok lale tüketen ülkedir ve kış aylarında bile ülkede günde 1 milyon adet lale satıldığı bilinmektedir.

Tabloda çiçek soğanları, canlı bitkiler, kesme çiçekler, yosun ve ağaç dallarının 2015-2016 yılları arasındaki ihracat değerleri görülmektedir. Dört ürün grubunda da bir ihracat daralması görülmektedir. Dünya süs bitkileri ihracatçıları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Dünya üzerindeki en önemli ihracatçı ülkeler sırasıyla, Hollanda, Kolombiya ve Almanya'dır. Türkiye dünya ihracatçıları içinde 26. sırada yer almaktadır.

Ülkelere Göre Dünya Süs Bitkileri İhracatçıları (2016)

İhracatçı Ülkeler	İhracat Değeri (1.000 USD)
Hollanda	9.846.802
Kolombiya	1.328.138
Almanya	1.012.532
İtalya	833.914
Ekvador	806.932
Kenya	732.445
Belçika	603.055
Danimarka	464.644
ABD	424.420
Kanada	366.271
İspanya	360.082
Çin	331.766
Etiyopya	258.300
Tayvan	194.317
Fransa	154.174
İsrail	141.559
Malezya	139.454
Litvanya	139.194
Kosta Rika	138.882

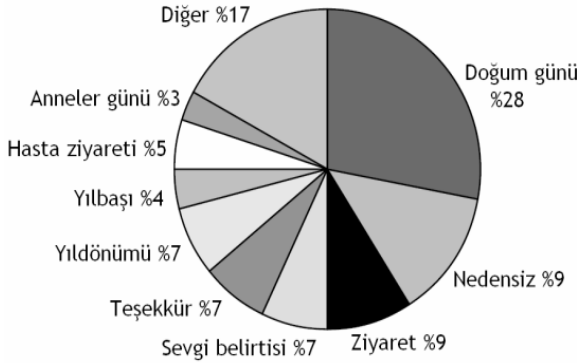
Süs Bitkileri Sektör Raporu

Polonya	135.115
Tayland	119.348
Guatemala	90.796
İngiltere	90.565
Portekiz	86.762
Japonya	83.900
Türkiye	81.613
Hindistan	78.593
Meksika	76.419
Mısır	73.133
Güney Afrika	67.452
Diğerleri	849.580
Toplam	20.110.157

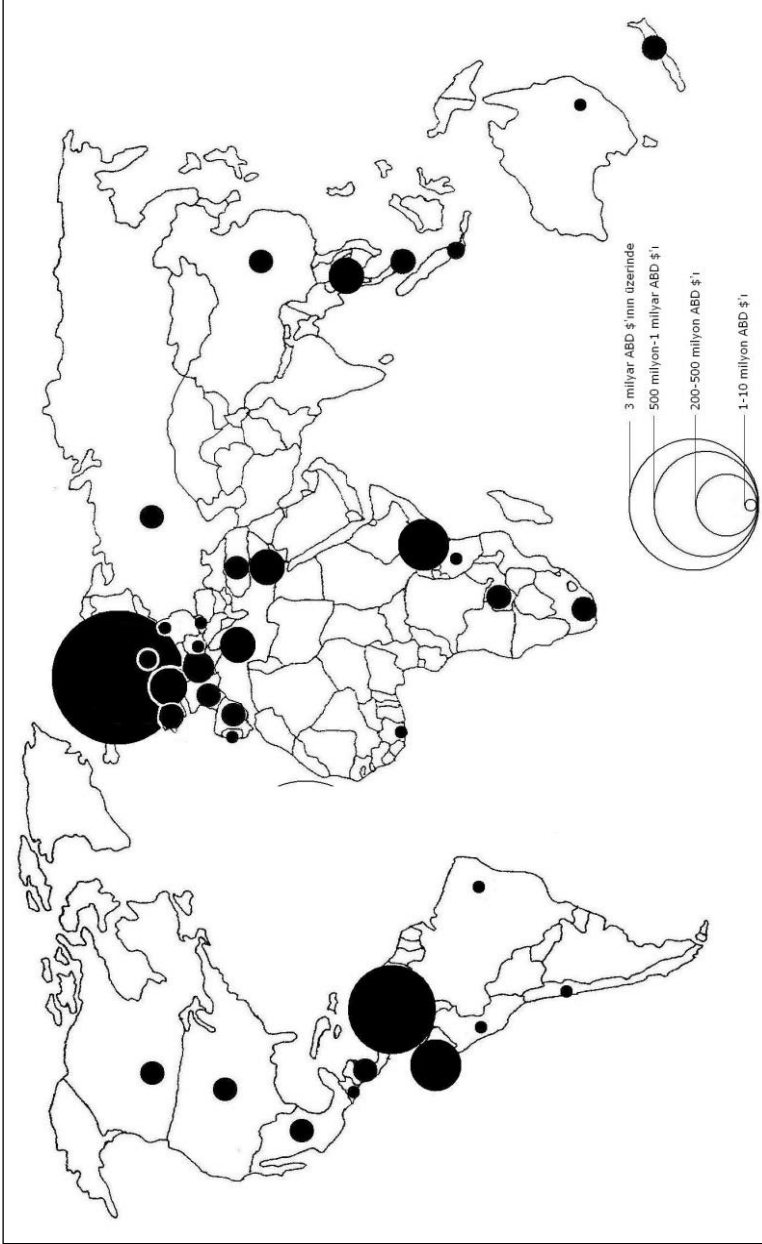
Kaynak: UN COMTRADE /ITC

5. AB’de İnsanların Çiçek Satın Alma Nedenleri

Kişi başına tüketim bakımından Norveç, İsveç, İtalya, Finlandiya, Fransa ve Almanya’da yıllık harcama ortalama 130\$/kişi/yıl’ın üzerinde olurken, Norveç’te 283 \$/kişi’ye yaklaşmaktadır. Avusturya’da ise 153 \$/kişi/yıl’ı geçmektedir. Tüketim değerleri yıllara göre değişkenlik göstermektedir.

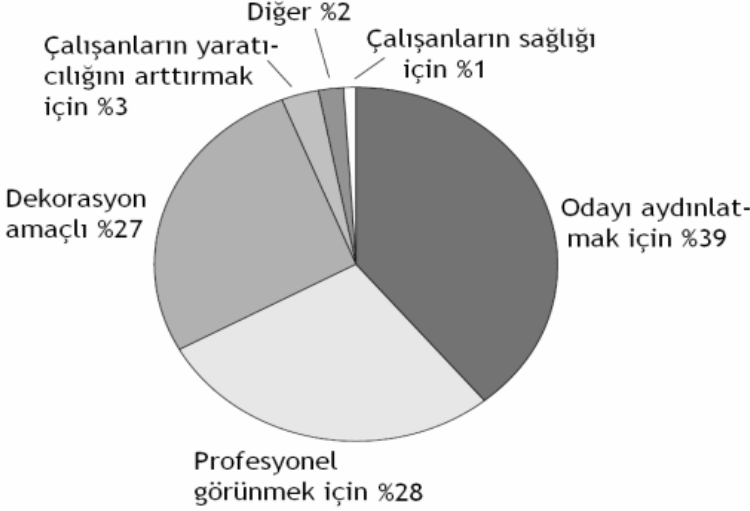

Süs Bitkileri Sektör Raporu

Süs Bitkileri Sektör Raporu

AB’de İşletmelerin Çiçek Satın Alma Nedenleri

2016 yılı dünya toplam süs bitkileri ihracatı **20 milyar 110 milyon dolardır**. En fazla ihracat yapılan ürün grubu kesme çiçekler ve canlı bitkilerdir.

Dünya üzerinde yaklaşık 145 ülkede ticari anlamda süs bitkileri üretimi yapılmaktadır. Üretim yapılan önemli bölgeler alan büyüklüklerine göre Asya, Kuzey ve Güney Amerika, Avrupa, Afrika ve Orta Doğu’dur. **Dünya Ticaret hacmi ise 50 milyar dolar civarındadır**.

Küresel ölçekte büyük önem arz eden Süs bitkileri sektörü ülkemizde 2011-2018 yıllarında yeni bir atılım göstermiştir. Yıllık bazda tüm ihracat sektörleri içinde süs bitkileri, bitkisel ürünler içinde en çok ihracat artışı görülen sektör olmuştur. **İhracat kalemlerimiz içinde özellikle canlı bitkiler ihracatımız Türkmenistan, Irak, Azerbaycan ve Özbekistan gibi ülkelerin pazarlarında Türk müteahhitlik hizmetlerinin gelişimine paralel olarak ihracatımız istikrarlı bir şekilde artmaya devam etmektedir.**

Süs Bitkileri Sektör Raporu

Dünya üzerinde sektörde önemli üreticilerden olan İtalya, İspanya gibi rakip ülkelerin yüksek üretim maliyetleri nedeniyle üretimi azalttıklarını görmekteyiz.

6. Türkiye’de Süs Bitkileri Sektörü

Ülkemiz ekolojisi ve doğal varlıkları, uygun iklimsel ve coğrafi koşulları, pazar ülkelere yakınlığı ve ucuz işgücüne sahip olması gibi nedenlerle önemli avantajlara sahiptir. Bu avantajların katma değere dönmesi sektörün dünya pazarında hak ettiği yere ulaşması mevcut bazı problemlerin çözümü ile mümkün olacaktır.

Türkiye’de ise üretim ve süs bitkileri ihracatı tam tersi bir olumlu artış gösteriyor. Ancak rakiplerimizin pazardaki paylarından alabilmek için özellikle kesme çiçekle birlikte dış mekan bitkilerin yeni türlerinin üretimi ve ihracatı üzerinde çalışmalıyız. Dünyada süs bitkileri sektörüne baktığımızda toplam 40 milyar dolarlık bir ticaret hacmi olduğunu buna karşın Türkiye’nin sektördeki payının binde 2 gibi çok düşük bir seviyede bulunduğunu görüyoruz. Önemli ithalatçı ülkelere baktığımızda özellikle yakın pazarlar olan Almanya, Rusya gibi ülkelerin ithalatından çok az bir pay aldığımız görülüyor. Bu da bize sektörün önünde değerlendirebileceğimiz pek çok fırsat olduğunu göstermektedir.

Süs bitkilerini; farklı yöntemler kullanarak estetik, fonksiyonel ve ekonomik amaçlarla üretilen, çoğaltılan ve büyütülen bitki olarak tanımlayabiliriz. Bu tanımdan anlaşılacağı üzere süs bitkileri kapsamı ve üretim yelpazesi çok geniş bir sektördür.

Günümüzde artık gıda kadar önemli bir hâl alan sektörümüz, insan psikolojisinin ve sağlıklı nesiller yetişmesinin de bir parçasıdır. Büyüyen ve gelişen şehirlerde nefes alanları yaratmak ve gelecek nesillere çevre bilincini aşlamak bu sektörün sorumluluklarındandır. Büyüyen ve gelişen şehirlerdeki çevre bilinci özellikle son yıllarda

Süs Bitkileri Sektör Raporu

Ülkemizde süs bitkileri üretimini taleple orantılı olarak artmasını sağlamıştır.

Türkiye Süs Bitkileri sektörü rakip ülkelere göre oldukça genç bir sektördür. Sektörün gelişimi açısından Nisan 2016 da açılan, Ülkemizin ilk EXPO'sunun süs bitkileri sektörümüzle ilgili olması da büyük bir avantaj olarak değerlendirilmektedir.

Ülkemizde yeni gelişen bu sektöre doğru yön vermek amacıyla, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın Ülkemiz bitki çeşitliliği ve zenginliği göz önünde bulundurularak; Yalova da açılan Geofit Bahçesi, İstanbul'da kurulan Biyoçeşitlilik ve Geofit Araştırma Merkezi ve Ankara'da kurulacak olan Milli Botanik Bahçesi sektörümüz adına sevindirici ve Ülkemiz adına gurur verici çalışmalarlardır.

Ülke kaynaklarını gözeterek, yasal mevzuata uygun, çalışan ve müşteri memnuniyeti sağlayan, Türkiye'nin süs bitkileri üreten ve pazarlayan bir ülke olduğunu, dünyaya gösterecek sektörel bilincin ve farkındalığın oluşturulması gerekmektedir.

Süs bitkileri sektörü ilk defa hükümet programında yer almış ve 1 Kasım 2015 seçimleri sonrasında yeni kurulan hükümet tarafından kamuoyuna duyurulmuştur.

- İşletme büyüklüğü 5 dekarın altındaki süs bitkisi yetiştiriciliği yapan çiftçilere destekleme ödemesi yapılacağı,

- Seraların modernizasyonu için faizsiz kredi verileceği,

- Seralara ticarethane elektrik fiyatı yerine sulama suyu elektrik fiyatı uygulanacağı ve bu uygulamaların üç ay içinde hayata geçirileceği açıklanmıştır.

Tabi ki, tarım sektörü için yapılacak yeni pek çok uygulama ve verilecek destekler süs bitkileri sektörünü dolaylı da olsa ilgilendirmektedir.

Süs Bitkileri Sektör Raporu

Ancak, doğrudan sektörümüzün adıyla yapılan destek açıklamalarının ilk kez hükümet programına girmiş olması, sektörün farkındalığının arttığının bir göstergesidir.

7. Ülkemiz Süs Bitkileri Üretim, Miktar ve Değeri

Sektördeki üretim alanları 2009 yılından sonra hızlı bir artış göstermiştir. 2002 yılından 2018 yılına kadar üretim alanları 2,5 kat artmıştır. Bu artışa rağmen sektörün hedefine ulaşması için daha fazla üretim alanına ihtiyacı vardır.

Süs Bitkileri Üretim Alanları (da)

Faaliyet Alanı	Kesme Çiçekler	İç Mekân Süs Bitkileri	Dış Mekân Süs Bitkileri	Çiçek Soğanları	Toplam
2002*	10.097	800	8.017	256	19.170
2009*	15.434	1.769	19.611	755	37.569
2010*	10.973	998	33.853	543	47.009
2011*	10.874	1.127	35.071	788	47.860
2012*	11.213	721	35.724	1.147	48.805
2013**	11.047	1.105	32.421	553	45.127
2014**	11.374	1.081	35.996	568	49.019
2015**	11.826	1.465	32.293	613	46.197
2016**	11.949	1.312	34.721	597	48.580
2017**	11.748	1.650	36.263	426	50.089
2018**	11.920	2.081	37.307	494	51.803

Sektör üretim alanları tarımın genelinde olduğu gibi çok parçalı, küçük arazilerden oluşmaktadır. Üretimde kullanılan arazilerin büyük bölümü kiralıktır, bu durum gerekli altyapı yatırımlarının yapılmasına engel olmaktadır. Yine çok yıllık dış mekan süs bitkileri üretimi için uzun dönemli kiralamalar (10

Süs Bitkileri Sektör Raporu

yıl ve üzeri) yapılmasının güçlüğü, üretim yapılan bölgelerin çoğunun imar planlarının içinde kalması gibi sorunlar da üretim alanlarında artışı engelleyen unsurlardır.

Türkiye Süs Bitkileri Ekiliş Ve Üretimi 2018

Ülke Adı	Ürün Adı	Ekilen Alan (m2)	Üretim Miktarı(ad)
Türkiye	Karanfil, Kesme	4.940.554	607.070.350
	Glayöl, Kesme	243.850	6.764.800
	Gerbera, Kesme	1.183.912	133.446.050
	Gypsohilla, Kesme	253.090	18.204.890
	Kasımpatı (Krizantem), Kesme	755.465	47.586.925
	Anemon (Manisa Lalesi)Kesme)	10.400	1.188.000
	Lilyum (Zambak), Kesme	454.049	9.405.485
	Orkide, Kesme	37.849	1.885.930
	Lale, Kesme	409.820	40.668.500
	Gül, Kesme	2.067.547	97.587.112
	Lisianthus, Kesme	192.684	10.911.000
	Fresia, Kesme	151.989	17.373.650
	Şebboy, Kesme	162.686	6.452.750
	Sümbül, Kesme	37.160	882.250
	İris, Kesme	24.000	960.000
	Statrice, Kesme	21.000	141.000
	Solidago (Altınbaşak), Kesme	118.600	17.391.800
	Nergis, Kesme	414.400	13.784.000
	Diğer Kesme Çiçek Ve Çiçek	441.162	24.079.150
	Çiçek Soğanları	493.930	88.657.000
İç Mekan Süs Bitkileri	2.081.527	60.149.981	
Dış Mekan Süs Bitkileri	37.306.970	507.183.040	

Tük 2018

Ülkemizde Süs Bitkilerinin gelişimi için; Kamu elindeki kullanılmayan nitelikli arazilerin uzun dönemli kiralama ile süs bitkileri üreticilerine tahsisi ve üretimin bir

Süs Bitkileri Sektör Raporu

araya toplanması, sektörü arazi konusunda rahatlatacaktır. Kümelenme modelinin en güzel örneğini oluşturacak olan organize tarım bölgeleri konusunda, sektörümüzün oldukça uygun olduğu düşünülmektedir. Kurulacak süs bitkileri organize tarım bölgeleri, üretimden pazarlamaya, girdi temininden ARGE'ye kadar sektörün tüm paydaşlarını bir araya toplayacaktır. Sektöre ait üretim alanları 5 yıl önce ilk defa TUIK verilerine dahil olmuştur. Ancak veriler halen çok yetersizdir. Her ürün grubunun alt başlıklarına dair veri çok azdır. Bu durum sektörün kayıt altına girmesiyle doğru orantılı olarak daha sağlıklı ve detaylı olacaktır.

Üretim Miktarı ve Değeri

Sektöre ait üretim alanları 2013 yılında TUIK verilerine dâhil olmuştur. Ancak her ürün grubunun alt başlıklarına dair veriler yetersizdir. Bu durum sektörün kayıt altına girmesiyle doğru orantılı olarak artacak, daha sağlıklı ve detaylı olacaktır. 2018 yılında ürün gruplarına göre üretim miktarları ise şu şekilde gerçekleşmiştir.

Üretim Miktarları

Ürün Grubu	2017 (Adet)	2018 (Adet)	% Değişim
Kesme Çiçekler	1.050.584.960	1.055.783.642	0,5
İç Mekân Süs Bitkileri	56.049.665	60.149.981	7,3
Dış Mekân Süs Bitkileri	490.559.391	507.183.040	3,4
Çiçek Soğanları	21.833.825	88.657.000	306,1
Toplam	1.619.027.841	1.711.773.663	5,7

Kaynak: TUIK

Ülkemizin 2018 yılı süs bitkileri üretim değeri yaklaşık 5,5 – 6 milyar TL'dir.

Süs Bitkileri Sektör Raporu

İllere Göre Süs Bitkisi Üretim Alanları (da)

İl	2012*	2013**	2014**	2015**	2016**	2017**	2018**
İzmir	9.652	9.269	13.899	14.347	16.227	15.458	16.251
Sakarya	11.325	12.544	12.643	10.512	10.690	10.996	10.806
Antalya	5.200	5.637	5.687	5.539	5.590	5.577	5.959
Yalova	2.828	2.730	2.792	2.875	2.746	3.275	3.560
Bursa	2.986	3.170	3.250	2.839	2.873	2.892	2.989
İstanbul	598	496	528	340	515	515	554
Diğer	16.216	11.283	10.221	9.746	9.940	11.376	11.682
Toplam	48.805	45.128	49.019	46.198	48.581	50.089	51.803

*Kaynak: *GTHB, **TUİK*

Ülkemizde 2018 yılında toplam 51.803 dekar alanda süs bitkileri üretimi yapılmıştır.

8. Süs Bitkiler İstihdam ve Dış Ticaret

Süs bitkileri sektörü emek yoğun bir sektördür. Tarımın diğer alt sektörlerine göre işgücü ihtiyacı fazladır. Sektördeki genel kabul, seralar için dekar 3 kişi, açık alanda ise dekara 1 kişi olarak hesaplanmaktadır. Teknoloji yoğun olarak kullanılsa dahi sektörün her zaman işgücü potansiyeli yüksek olacaktır.

Sektördeki emek yoğun iş gücü, istihdama artı değer katmaktadır. Sektördeki doğrudan istihdam 78 bin civarındayken dolaylı istihdam 500 bine yaklaşmaktadır.

İstihdam konusunda sektörün en büyük problemi üretimin her aşamasında gerek teknik gerekse ara eleman konusunda yetişmiş kalifiye personel eksikliğidir.

Nitelik ara eleman yetiştirme konusunda Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından hazırlanan ve Süs Bitkileri

Süs Bitkileri Sektör Raporu

Yetiştiricisinin sahip olması gereken asgari becerileri tanımlayan standart 22 Haziran 2017 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanmıştır.

Dış Ticaret

Süs bitkileri sektörü gelişmeye paralel olarak her yıl dış ticaret hacmini de genişleten bir sektördür. Son 3 yılda sektör, yaklaşık 150 milyon dolarlık bir dış ticaret hacmi yaratmıştır.

Ürün Gruplarına Göre Süs Bitkileri Dış Ticareti (1000\$)

Ürün Grubu	2016		2017		2018	
	İhracat	İthalat	İhracat	İthalat	İhracat	İthalat
Çiçek Soğanları	1.708	9.093	1.293	6.846	1.744	5.477
Canlı Bitkiler	22.924	66.580	24.619	66.500	24.957	45.720
Kesme Çiçek	27.731	4.129	28.851	3.529	34.155	3.261
Bitki Yaprak Dalları vs.	7.102	735	7.221	713	7.820	969
Çiçek Tohumları	2.915	6.109	2.697	6.694	2.562	5.514
Toplam	62.379	86.646	64.682	84.282	71.239	60.941

Son iki yıldır Avrupa Ülkelerine de ihracat başlamıştır. Sektörün kesme çiçek den sonra ürün bazında ihraç ettiği bitkiler, Leylandi, mavi selvi, limoni selvi, taflan, mazı, ihlamur gibi bitkilerdir.

Süs bitkilerinde 2017 yılı ithalatı 84,2 milyon dolar civarındadır. En fazla ithalat canlı bitkiler faslında gerçekleşmektedir. Bu fasılda saksılı iç mekân süs bitkileri, ağaçlar, fide ve fidanlar bulunmaktadır. Bu fasıldaki ithalat artışının en önemli sebeplerinden birisi büyüyen şehirlerdeki çevre ve peyzaj çalışmalarınıdır.

İthalatta üretim materyalib(fide, fidan) dışında özellikle sektörün en büyük alıcısı konumunda olan belediyelerin tercih ettiği büyük ağaçlardır. Yurt içinde bu ağaçların yetiştirilmesi elbette mümkündür. Ancak tercih edilen bu ağaçların yetişmesi

Süs Bitkileri Sektör Raporu

üretimde en az 10 yıl finans desteği istemektedir. Sektöre yönelik ciddi bir destek olmadığı düşünüldüğünde ve belediyelerin de görselliği ön planda tutarak daha küçük fidanlardan yana tercihlerini kullanmadıkları sürece, büyüyen ve gelişen şehirlerde ithal ağaçları görmek mümkün olacaktır.

Yerel yönetimlerin çevre düzenlemelerinde kullanılacak bitkiler konusunda uzun dönemli planlamalar yaparak yayınlaması yerli üretimi teşvik edecektir. Sektöre uygun politika ve planlamalarla, her bölgeye uygun ve istenilen boyutlarda bitki yetiştirilebilecek böylece Avrupa üreticisine aktarılan milyonlarca dolar ülkemizde kalacaktır.

Ülkemiz, önemli avantajlarına rağmen dünya süs bitkileri ticaretinden gereği kadar pay alamamaktadır. Türkiye süs bitkileri ihracatı henüz istenilen seviyelerde değildir.

Süs bitkileriyle ilgili farklı kurumlar arasında iyi işleyen bir koordinasyon sistemi ile ithalat ve ihracat aşamalarında bürokratik işlemlerin kolaylaştırılması ve hızlandırılması, analiz ücretlerinin makul seviyelere çekilmesi, ihtisas gümrüklerinin açılması, sektörün dâhilde işleme rejimi kapsamına alınması gibi teşvik ve tedbirler, sektörün ihracat rakamlarını hızla yukarı taşıyacaktır.

2023 yılında Türkiye'nin ihracat hedefine yaklaşması için sektörün kendi hesabına belirlediği hedef 500 milyon dolardır. Özellikle son iki yıldır ihracattaki artış memnun edici görünse de hedefe ulaşmak için yıllık ortalama artışın %20'yi geçiyor olması gerekmektedir.

Türkiye bulunduğu coğrafya da gelişen ekonomiler ve yeniden şekillenen komşu Ülkelere sahiptir. Bu bağlamda; Türki Cumhuriyetler ve Kuzey Afrika hedef pazarlardır. Bu pazarları kazanmak ve genişletmek üretime yönelik politikalara bağlıdır. Bu yıl başta Rusya krizi olmak üzere yakın coğrafyadaki Ülkelerde yaşanan ekonomik istikrarsızlıklar, savaş ve terör ihracatı olumsuz etkilemiştir.

Süs Bitkileri Sektör Raporu

9. Süs Bitkileri Pazarlama ve Destekleme Politikası

1. Süs Bitkileri Üretim ve Pazarlama Yönetmeliğine Bakanlık, taşra teşkilatı ve SÜSBİR aracılığı ile işlerlik kazandırılması, etkin yürütülmesi çalışmaları yapılacaktır.
2. Üretimin yoğun olduğu yerlerde kontrolör hizmetlerinin ve sayısının artırılması gerekmektedir.
3. Alan kontrolleri için SÜSBİR tarafından özel tohumluk kontrolörleri için yetki talep edilmesi istenmektedir.
4. Kayıt altına alınmış süs bitkileri sektörü için pazarlama aşamasında KDV'nin %8 olarak uygulanması için çalışma başlatılmasına ilgili taraflar çalışacaktır.
5. Farkındalık yaratılması amacıyla kamu spotu hazırlanması, pazarlamaya olumlu etki yapacaktır.
6. SÜSBİR tarafından etkili bir mezat sisteminin kurulması çalışmalarının başlatılması önerilmektedir.
7. IPARD kapsamındaki destekler konusunda farkındalık yaratılması, kırsal kalkınma desteklerinin sektöre duyurulması için çalışma yapılması gerekmektedir.
8. Bakanlığın tarımsal desteklerinde SÜSBİR üyeliği şartı aranması ve Bakanlık kriterleri ile birlikte TÜİK rakamları üzerinden destekleme modeli geliştirilmesi talep edilmektedir.
9. Verilen desteklerin il bazında veya bölgesel bazlı olarak kurgulanması talep edilmiştir.
10. İç pazarda kamu spotları ve tanıtım faaliyetleri, dış pazar için ise markalaşma, pazar araştırması yapılması ve Ekonomi Bakanlığından destek alınması için çalışmalara başlanacaktır.
11. Üretim çeşitliliğinin artırılması konusunda SÜSBİR tarafında proje yapılarak üretim portföyünün tamamlanması, kalite standartları, katalog hazırlanması ve iç pazarda bunların kullanılması yaygınlaştırılacaktır.

Süs Bitkileri Sektör Raporu

12. Peyzaj tasarım projelerinin ülkemiz florasına uygun olarak çizilmesi için peyzaj mimarları odası ve ilgili odalarla birlikte çalışma başlatılacaktır.
13. Süs bitkileri tarımının yoğun olarak yapıldığı illerde taşra teşkilatında süs bitkileri birimlerinin kurulması önerilmiştir.
14. Pazarlama kanallarında belediyelere alternatif satış alanları oluşturulması için girişimler yapılacaktır.
15. Dahilde işleme rejimi kapsamında süs bitkileri ithalatının yapılabilmesi için çalışmalar başlatılacaktır.
16. Dış fuarlara katılım konusunda Ekonomi Bakanlığından destek alınması önemlidir.
17. Ürün çeşitliliği ve lojistik çalışmaları hızlandırılmalıdır.

10. Türkiye Süs Bitkileri Tüketimi ve Pazarı

Süs bitkileri sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin, değişen dünya konjonktüründe yeni pazarlama tekniklerini kullanarak, rakipleri karşısında pazarda rekabet edebilmeleri için gerekli tutunma, tanıtım, pazarlama stratejileri ve pazarlama iletişim kanallarını en iyi şekilde kullanması gerekmektedir.

Sektörde üretim yapılan araziler küçük ve parçalıdır. Ayrıca, pazarlama ve ulaşım sorunu nedeniyle işletmelerin yerleşim birimlerine yakın kurulması tercih edilmektedir. Bu durum, arazi edinmeyi güçleştirmekte ve yüksek fiyatlar ödemeyi zorunlu kılmaktadır. Kiracılık yoluyla yapılan üretimle, yeni teknik ve teknolojilerin kullanılmasında ve büyük kuturlu ağaçların yetiştirilmesinde üreticiler zorlanmaktadır. Zira bir süre sonra bu arazilerden çıkmak durumunda kalabilmektedir.

Üretim alanlarının artırılması için nitelikli kamu arazilerinin uzun dönemli kiralınmasında sektöre yönelik olarak Maliye Bakanlığı tarafından Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkında Yönetmelikte yapılan değişiklik olumlu bir

Süs Bitkileri Sektör Raporu

gelişmemiştir. Üretim ve pazarlama alanında yaşanan sıkıntıları gidermek için üretim bölgelerinde “Organize Tarım Bölgeleri” kurulması ve bu bölgelerde mezat alanlarının oluşturulması gerekmektedir.

Üretim ve pazarlamada farkındalık yaratılması amacıyla kamu spotları hazırlanması, çıkarılan süs bitkileri kalite standartlarının kullanımının yaygınlaşması, peyzaj tasarım projelerinde yerli bitki kullanılması için peyzaj mimarlarının gerekli hassasiyeti göstermeleri ve ilgili meslek odalarının bu konuda mensuplarını teşvik edici olmaları iç tüketimi ve pazarı büyütecektir.

Pazarlama konusunda; **Süs Bitkileri Üreticiler Birliği** “SÜSBİR” üreticilerin bilgisayarlarından ve mobil telefonlarından giriş yapıp, kendi ürün ve stok bilgilerini girebilecekleri, ürün arayarak farklı üreticilerin ürünlerine ve iletişim bilgilerine kolaylıkla erişebilecekleri, bir ‘**Süs Bitkileri Ürün Anons Portalı**’ nı faaliyete geçirmiştir. Sektöre pazarlama konusunda artı değer katacak olan Portal üyeleri her geçen gün artmaktadır.

Portal ayrıca **Belediyelerin ve sektör tedarikçilerinin kullanımına da açılmıştır**. Belediyeler Portal’a girdiğinde Portal üyesi firmaların eklemiş oldukları ürünleri görebilmekte, il, bitki ve firma bazında arama yaptırabilmekte ve bitki ihtiyaçlarına dair ilanları portal üzerinden yayınlatabilmektedir. Sektörde kamu alımlarının büyüklüğü göz önüne alındığında Portal’ın belediyelerin kullanımına açılmış olması önemli bir gelişmedir.

SÜSBİR Portal geçtiğimiz günlerde Tedarikçilerin de kullanımına açılmıştır. Üretim girdisi satan saksı, torf, toprak, makine ve ekipman, bitki besleme ve bitki koruma ürünleri pazarlamacıları da artık Portal üzerinden üyelerle buluşabilmekte, üreticiler ihtiyaç duydukları malzemeye kolayca ulaşabilmektedir. Firmaların pazardaki mevcut durumlarını korumaları ya da geliştirmeleri açısından diğeri bir

Süs Bitkileri Sektör Raporu

araç olan fuarların gerekliliği de bir gerçek olup, özellikle ihtisas fuarları önümüzdeki yıllarda da işletmelerin yürüttüğü önemli pazarlama faaliyetlerinden biri olmayı sürdürecektir.

Türkiye'nin süs bitkileri açısından doğal kaynak zenginliği ve üretim potansiyeli dikkate alındığında kaynakları değerlendirebilmek ve bu potansiyeli harekete geçirebilmek bu konuda eğitim almış meslek mensupları ile mümkündür. Ağaçlardan çalılara, çok farklı nitelikteki otsu bitkilere kadar çeşitlilik gösteren dış mekân, iç mekân ve kesme çiçek olarak değerlendirilebilen süs bitkilerinin üretimini, yetiştirmesini ve pazarlamasını temel alan, lise ve üniversite seviyesinde eğitim programları oluşturulmasına ihtiyaç vardır.

Türkiye'de iç tüketim düşüktür. Türkiye'deki **en önemli pazar, İstanbul'dur. Toplam tüketimin yaklaşık olarak yarısı İstanbul'da (çoğunlukla Şişli, Nişantaşı, Gayrettepe gibi semtlerde) gerçekleşmektedir.** Türkiye'deki çiçek tüketimi 1 \$/kişi/yıl'ın altındadır. Türkiye'de yapılan bölgesel bir araştırmada çiçek tüketimi 3.3 dal/yıl/kişi olarak ifade edilmiştir. Bunun nedenleri, son dönemde yaşanan küresel kriz sebebiyle satın alma düzeylerindeki değişim, kesme çiçeğe verilen paranın israf olarak görülmesi ve halkın canlı çiçek yerine plastik çiçeği tercih etmesi sayılabilir.

Türkiye'de 28 ilde süs bitkileri üretimi yoğun olarak yapılmaktadır. Üretimin en fazla yapıldığı iller sırasıyla İzmir, Sakarya, Antalya, Yalova, Bursa ve Isparta'dır. **Antalya ve İzmir kesme çiçek** üretiminde en önemli illerdir. Marmara ve Ege Bölgesinde **(İstanbul, Yalova, İzmir, Aydın) yapılan kesme çiçek üretimi genellikle iç pazara** yöneliktir. **Antalya bölgesinde ise çoğunluğu seralarda olmak üzere yüksek kaliteli ve ihracata yönelik** üretim yapılmaktadır.

Sakarya, Yalova, İstanbul, Adana, Osmaniye iç ve dış mekan bitkileri üretiminde önemli yere sahiptir. Sakarya bölgesi de istatistiklerde görülmeyen ama son 5 yıldır çok önemli dış mekan süs bitkileri üretimi yapılan bir bölgedir. Bu

Süs Bitkileri Sektör Raporu

bölgede üretimin ihracata yönelik konumlandırıldığı 500 hektara yakın üretim alanı bulunmaktadır. Özellikle Sakarya merkez olmak üzere Arifiye, Sapanca, Pamukova ilçelerinde yoğun üretim alanları görülmektedir.

Süs Bitkilerinde Destekleme

Son yıllarda temsil gücünün ve farkındalığının artmasıyla birlikte, sektörün tarımın diğer kolları gibi devlet tarafından tarımsal bir faaliyet olarak algılanması, sektörün faydalanabileceği devlet desteklerinin önünü açmaya başlamıştır. Bu desteklerden yararlanılması işletmelerin devamı, modernizasyonu ve geleceğe dönük yatırımlarla büyüebilmeleri açısından oldukça önemlidir. Ancak halen süs bitkileri sektörü için oluşturulmuş bir destekleme modeli bulunmamaktadır.

Sektörde faaliyet gösteren işletmelerin finans ihtiyaçlarının temininde özellikle devlet bankaları tarafından sektöre uygun modellerin geliştirilmesi gerekmektedir. Uzun vadeli (en az 10 yıl ve üzeri gibi) yatırım ve işletme kredilerinin sağlanması, tarımsal kredilere ulaşımın kolaylaştırılması, teminat şartlarının hafifletilmesi, ödeme planlarının kullanıcıya göre şekillendirilmesi; üreticilerin sera, tesis yapımı ve modernizasyonu ile büyük boylu ve kuturlu ağaç yetiştirmeye yönelik yatırımlarının önünü açacak, işletmelerin teknik altyapılarını güçlendirecektir.

Organize tarım bölgeleri ve sektör adına ilk kez SÜSBİR'in yürüttüğü kümelenme gibi oluşumların teşvik ve destek görmesi, üretimin yoğun olduğu yerlerde mezarların kurulmasına yönelik desteklerin sektöre sağlanması hem girdi maliyetlerini düşürecek hem de üretilen ürünün pazarda hak ettiği değerden satılmasını sağlayacaktır.

Mevcut destekleme araçlarından iyi tarım uygulamalarında sektörümüzün faydalanabileceği destekleme miktarı 100 TL/dekar'dır. Bu miktar çok geniş bir üretim

Süs Bitkileri Sektör Raporu

desenine sahip olan sektörün ihtiyaçlarına cevap vermekten uzaktır. Tarım Sigortaları (Tarsim) kapsamı genişletilmiş olsa da halen sektörün ihtiyacını tam olarak karşılar nitelikte değildir. TKDK, TAGEM ve TÜBİTAK desteklerinde proje çağrı konuları sektörün ihtiyaçlarını karşılamamakta, IPARD destekleri süs bitkileri üretiminin yoğunlaştığı illerde verilmediğinden desteklerden süs bitkisi üreticisi yeterince yararlanamamaktadır.

Sektöre verilecek 25 milyonluk destek tarım destek bütçesinin ancak %0,20'si kadardır. Minimum **500 TL/dekar** değerinde bir destek sektördeki kayıtlı alana almak için hareketlendirir. TUIK verilerine göre **50 bin dekarlık** üretim alanlarının hepsi bu desteklemeyi alsa dahi **25 milyon TL** sektörün alacağı toplam destek miktarıdır ki bu da tahmini üretim rakamımızın **% 0,8** ine tekabül etmektedir. Hayvancılık sektöründe bu destekleme rakamı, sektör üretim cirosunun **% 7** si, tohumculuk sektöründe **% 5** i olduğunu bildiğimizden, makulün çok altında bir seviyede olduğunu görebiliyoruz.

Görüldüğü gibi mevcut destek kalemleri ve modelinin süs bitkileri sektörünün ihtiyaçlarına cevap verebildiğini söylemek mümkün değildir. Sektörün tamamını kapsayan ve ihtiyaçlarına yönelik yeni bir destekleme modeli yukarıda sıraladığımız sorunları çözecek ve hem sektörün kayıt altına girmesini sağlayacak, hem de sektöre ivme kazandıracaktır.

KDV Oranları Düzenlemesi

Süs bitkilerinde uygulanan KDV oranları farklılıklar göstermektedir. Sektördeki büyük firmalar KDV mahsubu yapabilirken, küçük üretici ve firmalar KDV mahsubu yapamadığından ticaret te ya olduğundan daha düşük değerde gösterilmekte ya da faturalandırılmamaktadır.

Üstelik tohumculuk mevzuatının altında yer alan süs bitkileri sektörü, KDV yönünden bu mevzuatın kapsadığı tüm

Süs Bitkileri Sektör Raporu

ürünlerden de farklı bir uygulamaya tabii tutulmaktadır. Tohumculuk kanunu kapsamında faaliyet gösteren Alt Birliklerin (tohum, fide, fidan) kapsadığı ürünlerde KDV oranları %1 ile %8 oranında değişmektedir.

KDV oranlarına ilişkin 2007/13033 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ekinde iki ayrı liste bulunmaktadır. EK-1 listesine (%1), EK-2 listesine (%8), bu listeler dışında kalanlar için (%18) KDV oranı uygulanmaktadır. Buna göre;

- ✓ Bazı tohumlar ve sertifikalı meyve fidanlarına (%1),
- ✓ Sebze tohumları, fideleri ve çilek fidesine (%8),
- ✓ Çiçek tohumları, soğanları ve süs bitkilerine (%18)

KDV oranları uygulanmaktadır.

5553 Sayılı Tohumculuk Kanunu ve alt mevzuatıyla üretim ve ticareti düzenlenen süs bitkileri ve süs bitkileri çoğaltım materyalleri için geçtiğimiz yıllarda Hazine ve Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı) ve Tarım ve Orman Bakanlığı ortak çalışmalar yürüterek ekli Bakanlar Kurulu Kararını taslak olarak hazırlamışlardır.

Süs bitkileri sektörünün gerek yurtiçi üretimin artırılması gerekse uluslararası rekabet açısından güçlendirilmesi için uygulanan farklı KDV oranlarının yeniden düzenlenmesine ihtiyaç vardır. Bu düzenleme ile hedeflenen standart uygulamayla birlikte, tohumculuk sektörünün üretim kolları ve ürün grupları arasındaki haksız rekabetin önlenmesi sağlanmış olacaktır.

Ayrıca, bitkisel üretimin temel girdisi olan tohumluğun düşük oranda vergilendirilmesi, Tarım ve Orman Bakanlığı politikası gereği, başta üreticiler ve tüketiciler olmak üzere tüm tarım sektörünün desteklenmesi açısından da önem arz etmektedir.

Sonuç olarak KDV oranlarındaki bu farklılıklar giderilmeli ve 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu çerçevesinde etiketlenen süs bitkilerinin 2007/13033 BKK'nın Ek2

Süs Bitkileri Sektör Raporu

listesine alınmak suretiyle %8 KDV oranından işlem görmesi sektör tarafından talep edilmektedir.

11. Süs Bitkileri Kalite Standartları

Günümüzde, uluslararası pazarlarda rekabet edebilmenin yolu, belirli plan ve programlar dâhilinde, standartlara uygun, seri, yüksek verimlilikte, kaliteli mal ve hizmet üretiminden geçmektedir. TSE tarafından Süs Bitkileri Kalite Standartları, Süs Bitkileri –Terimler ve Tanımlar, Süs Bitkileri-Fide ve Fidanlar- **Biçim, Kodlandırma ve Ölçülendirme, Süs Bitkileri-İsmlendirme** başlıkları altında **3 standart** halinde çıkarılmıştır.

Çıkarılan bitki standartları her türlü kamu alımlarında ve ihalelerde alıcı ve satıcının ortak lisanı haline gelecek olup, standart ve kaliteli ürünün artmasından, işletmelerin altyapılarını güçlendirmeye, sektörün yurt içinde talepleri ve müşteri memnuniyetini karşılamaktan, uluslararası pazarlarda rekabet gücünün artmasına kadar birçok alanda ivme kazandıracaktır.

12. Süs Bitkileri Sorunlarına Yönelik Çözümler

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü ile SÜSBİR'in Birlikte düzenlediği I. Ulusal Süs Bitkileri Çalıştayı 13-14 Ekim 2015 tarihlerinde düzenlenmiş ve oluşturulan dört çalışma grubuyla sektörün sorunları tartışılmış ve çözüm önerileri sıralanmıştır. **Çalıştay kararları şu şekildedir.**

Yetiştiricilik

1. Süs Bitkileri üretim alanlarının artırılması için nitelikli kamu arazilerinin kiralamasında sektöre öncelik verilmesi,

Süs Bitkileri Sektör Raporu

2. Büyükşehir sınırları içerisinde kalan mera arazilerinin kullanılması ve bu arazilerin uzun vadeli olarak kiralama yöntemi ile sektöre kazandırılması,
3. Yeni Organize Tarım bölgelerinin kurularak sektörde kümelenme çalışmalarının programlı bir şekilde sektörle işbirliği içinde yürütülmesi,
4. Süs bitkileri üretiminde kimyasal ilaç ve gübre kullanımının kontrol altına alınması ve azaltılması, gerekli mevzuat değişikliklerinin yapılarak denetim mekanizmasının işletilmesi, bu konuda üreticilerin eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi, iyi tarım uygulamalarında süs bitkilerine verilen desteğin çevre kirliliği ve entansif tarım dikkate alınarak artırılması,
5. Ülkemiz florasında istilacı olabilecek yabancı türlerin ithalatının önlenmesi,
6. Sektörün sorunlarına daha etkin çözümlerin bulunması amacıyla sektörde faaliyet gösteren üreticilerin tamamının kayıt altına alınması,
7. Süs bitkileri ithalatının azaltılmasına yönelik olarak doğal türlerin kültüre alınması, yetiştirme ve çoğaltma tekniklerinin saptanarak uygulamaya geçirilmesi, ayrıca, yeni çeşitlerin özel sektör, üniversite ve araştırma kuruluşları tarafından işbirliği yapılarak geliştirilmesi,
8. Belediyelerin süs bitkileri ithalatında SÜSBİR üyeleri tarafından üretilmiş olan türleri iç pazardan temin etmeleri ve yerli üretimin desteklenmesi,
9. Peyzaj düzenlemelerinde kullanılan bitkilerde yerli türlere ağırlık verilmesi, bu konularda üreticilerle tasarımcılar arasında işbirliğinin geliştirilmesi, tanıtım, eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının yapılması, bu konuya SÜSBİR'in ve diğer birliklerin öncülük etmesi,
10. Üretim planlamalarının sözleşmeli üretim çerçevesinde yapılması,

Süs Bitkileri Sektör Raporu

11. Üreticilerin ihtiyaç duyduğu damızlık materyalin temini amacıyla üretim tesislerinin kurulması,
12. Üretimde adına (ismine) doğru çeşitlerin yetiştirilmesinin sağlanması,
13. Kesme çiçeklerde hasat sonrası kayıpların azaltılması amacıyla soğuk zincirin kurulması ve uygulanması, paketlenme tesislerinin iyileştirilmesi, bu konuda çiçek kooperatiflerinin üreticilere verdiği hizmetlerin geliştirilmesi,
14. Ülkemizde süs bitkileri ve kesme çiçek tüketiminin artırılmasına yönelik çalışmaların yapılması,
15. Süs bitkileri ve kesme çiçek ihracatında deniz yolu taşımacılığının geliştirilmesine yönelik araştırma çalışmalarının yapılması,
16. Sektörde ısıtma giderlerinin azaltılması amacıyla jeotermal, güneş enerjisi ve rüzgar enerjisinin üretimde kullanılması, bu amaçla OTB yer seçiminde bu bölgelere öncelik verilmesi.

Kayıt Altına Alınma ve İzlenebilirlik

Sektörün sorunlarına daha etkin çözümlerin bulunması amacıyla sektörde faaliyet gösteren üreticilerin tamamının kayıt altına alınmasında, en başta devlet teşvik ve desteklerinin büyük önemi vardır.

Üreticilerin kayıt altına alınmasında kolaylaştırıcı etki sağlayacak teşviklerin (üretim girdileri maliyetlerini düşürecek vb.) verilmesi, üreticinin vergi yükünü hafifletmek (sektördeki KDV oranının düşmesi gibi.), mevzuattan kaynaklanan sorunların giderilmesi ve yasal boşlukların doldurulmasına dair düzenlemelerin biran önce yapılması üreticileri kayıt altına girmeye teşvik edecektir.

Günümüz şartlarında; Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı olarak, sektörde sorumluluk üstlenecek, yeterli ve etkili denetimlerle kayıt dışılığı önleyecek ve sorunlara çözüm

Süs Bitkileri Sektör Raporu

üretebilecek, sektörel verileri işleyip üretim planlaması yapabilecek bir birimin gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Bu grupta öğretim üyeleri, Tarım Bakanlığı çalışanları, TÜİK temsilcisi, Süs-Bir temsilcileri ile üreticiler süs bitkilerinin kayıt altına alınması ve izlenebilirliği konusunda aşağıdaki kararların oluşmasına katkı sağlamışlardır.

Bu kararlarda mevcut durum ve çözüm önerileri ilgili kurum ve kuruluşlar da verilerek belirtilmeye çalışılmıştır.

- 1. Süs bitkileri sektöründe doğru verilerin toplanmasını sağlayacak düzenlemelerin yapılması:** Sektördeki üretici sayısı, üretim alanları, üretim miktarları ve üretilen süs bitkilerinin cins, tür ve çeşitlerinin bir veri tabanında toplanması sektörle ilgili projeksiyonların yapılabilmesi açısından önem kazanmaktadır. Üreticiyle ilgili doğru bilgileri toplayabilecek ve devamında izleyebilecek bilişim teknolojileri ile de desteklenmesi önemlidir.
- 2. Üreticilerin kayıt altına alınması için teşvik edilmesi:** Üreticilerin kayıt altına alınmasında kolaylaştırıcı etki sağlayacak desteklerin (eğitim, üretim girdileri vb) verilmesi.
- 3. Tarım Bilgi Sistemine Entegrasyon:** Süs bitkileri sektöründe bitki pasaportu kayıt sisteminin yanı sıra Tarım Bilgi Sistemi (TBS) sistemiyle entegre olacak yeni bir süs bitkileri kayıt ve takip sisteminin kurulmasının sağlanması üretimden satış aşamasına kadar ürünlerin izlenmesi için gereklidir.
- 4. Kurumsallaşma teşviki:** Kurumsallaşma üretici birliği, üretici kooperatifleri gibi oluşumların teşvik edilmesi büyük üretici kadar küçük aile işletmeleri için de verim ve kalitenin artması açısından önem taşımaktadır. Küçük işletmelerin ürünlerini pazarlaması ve üretimde kayıt dışılığın önüne geçilebilmesi de böyle bir yapılanma ile sağlanabilir.

Süs Bitkileri Sektör Raporu

5. **Kurumlarda Süs Bitkileri konusundaki işleyiş yöntemlerinin geliştirilmesi:** Süs bitkileri ile ilgili çok farklı kurumlar bulunmaktadır. Süs bitkileri ithalat ve ihracat aşamalarında bürokratik işlemlerin kolaylaştırılması ve hızlandırılmasında, teknik alt yapıyla birlikte işleyiş düzeninin geliştirilmesi gereklidir.
6. **Kurumlar arası koordinasyonun geliştirilmesi:** Süs bitkileri ile ilgili verilerin tek elde toplanmasını sağlayacak tüm kurumların (Tarım ve Orman Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı İGEME, TÜİK, Gümrük Müsteşarlığı vb) birbiri ile iletişim içerisinde olması için teknik alt yapının oluşturulması ve etkinleştirilmesi ilgili plan, program ve koordinasyon için gerekmektedir. Bu kurumların Süs-Bir ile ilişkilerinin de geliştirilmesinde ciddi altyapı organizasyonu gereklidir.
7. **Yasal düzenlemelerdeki sorunların giderilmesi ve Yasal boşlukların doldurulması:** Küçük aile işletmeleri başta olmak üzere tüm işletmelerde veri kaçırlarının önüne geçilebilmesi için ilgili yasal düzenlemelerde gerekli değişiklikler yapılmalıdır. Örneğin üreticilerinin Birliğe üye olmasını engelleyen cironun %0,3'ü oranında beyan edilen Birlik aidatı yerine daha uygun bir düzenleme yapılması. Yeni çıkan süs bitkileri üretim ve pazarlama yönetmeliği **uygulama talimatının yayımlanması** gibi aciliyet taşıyan düzenlemelere öncelik verilmelidir.

Karadeniz ve SAMSUN Süs Bitkileri Üretimi

Akdeniz, Ege ve Marmara Bölgelerinin yanında Karadeniz bölgesi de iklim özellikleri bakımından süs bitkileri üretimi için uygun ekolojije sahip bir bölgedir. Karadeniz Bölgesinde sahil kuşağı çok sıcak ve çok soğuk olmayan nemli ılıman iklime sahiptir. Kış aylarında donlu gün sayısı çok

Süs Bitkileri Sektör Raporu

düşüktür. Karadeniz'in iç kesimlerindeki geçit bölgelerinde düşük yağış ve Karadeniz'in etkisinde olan serin dağ (yayla) iklimi görülmektedir. Yalova ve civarı bölgeyle iklim benzerlikleri göstermektedir. Dolayısıyla, bu bölgelerde pek çok süs bitkisi yetiştirilebilir. Süs bitkilerinin parçalanmış arazileri en iyi değerlendiren, az yatırımla aile bireylerine iş imkanı yaratan özellikleri, Karadeniz Bölgesi için çok uygun özelliklerdir. İklim olarak da süs bitkilerinin pek çoğu, serin, ılık, nemli, yağışlı koşullarda yetişen bitkilerdir. Bu iklim koşulları da Karadeniz Bölgesinde mevcuttur. Bununla birlikte sulama, iş gücü, ulaşım ve pazar durumları da önemlidir. Bu faktörlerin bulunduğu bölgelerde; kesme çiçekler (**karanfil, gül, kasımpatı, frezya, glayöl vb.**) yetiştirilebilir. **Salon çiçeklerinden pek çoğu ve dış mekan park-bahçe bitkilerinin çoğu bölgemizde yetişebilir.** Ayrıca ihraç edilen doğal çiçek soğanlarının üretimi de, Karadeniz bölgesi için uygundur.

Karadeniz bölgesinde süs bitkileri üretiminin en fazla yapıldığı il Samsun'dur. Samsun ilinin iklim özellikleri ve topografik yapısı kesme çiçek yetiştiriciliği için uygundur. Samsun ili, iyi bir alternatif ürün olan kesme çiçekçilik üretimini arttırmayı tasarlayan, kaliteli çiçek üreten ve ürünün kalitesi ve sürekliliğinin önemini bilen bilinçli üreticileri bünyesinde barındırmaktadır.

Karadeniz Bölgesinde kesme çiçek üretimi iç pazar için ve dış pazara yönelik olarak yapılabilir. Kış aylarında Antalya ve İzmir'de artan çiçek üretimi yaz aylarında iklimleri üretime elverişli olmadığından devreden çıkmaktadır. Bu dönemde Marmara ve Karadeniz bölgeleri devreye girebilirler. İhracatçılar ekim ayından mayıs ayına kadar yaptıkları ihracatı yaz aylarında da sürdürmek istemektedirler. Antalya'ya uzaklık bir dezavantaj gibi görünmekle birlikte, Karadeniz bölgesi bu boşluğu doldurabilir görünmektedir. **Samsun'da** küçük ölçekte aile işletmeciliği şeklinde, kesme çiçek üretimi

Süs Bitkileri Sektör Raporu

gerçekleşmektedir. Ukrayna ve Rusya gibi iki büyük pazara yakınlık ve **Samsun'da** deniz ve hava limanları ve de lojistik köy merkezi önemli avantajlardır.

Ancak, **Samsun'da** son dönem itibariyle örtü altı kesme çiçek üretiminde iç pazarda doygunluk olduğu söylenebilir. Bölgede kaliteli ve sürekli ürün elde edilmesinde sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu tüketimi fazla olan bir pazar olmamasına bağlanabilir. Bu etken, son dönemde üretim alanlarındaki artışla beraber değerlendirilmelidir. Her şeye rağmen bölgede kaliteli çiçek üretimi ve ürün programlamanın gerçekleştirilmesi ilimiz süs bitkileri sektörünün geleceği için çok önemlidir.

13. Karadeniz'de Güller Açtıracak Sektör: Kesme Çiçekçilik

Türkiye'nin süs bitkileri içinde özellikle kesme çiçekteki potansiyeli iklimi ve coğrafi yapısı dolayısıyla bir hayli büyüktür.

Son yıllarda gelir getiren bir tarım faaliyeti haline gelen süs bitkileri sektörü hızla gelişiyor. Özellikle de en fazla üretilen kesme çiçekte üst üste yakalanan büyüme oranları ve ihracat başarısı göz kamaştırıyor. Yatırım maliyetlerinin düşüklüğü sebebiyle de girişimcilerin ilgisini çekiyor.

Kıyı şeridindeki iller ön planda olup Antalya, İzmir, Yalova ve Bursa gibi iller başı çekiyor. Karadeniz'deki ve Akdeniz kıyı şeridindeki diğer şehirlerde de yatırımlar yeni yeni çoğalmaktadır. Karadeniz sahillerindeki serin iklim işte tam da bu noktada avantaja dönüşüyor. Ege ve Akdeniz'in üretimden kesildiği yazın Karadeniz havası imdada yetişiyor. Nisan ve Aralık döneminde iklim özellikleri nedeniyle Türkiye'nin en kaliteli kesme çiçeği Samsun'da yetişiyor.

Kesme çiçekçiliğin doğurduğu istihdam ve barındırdığı ihracat hacmi ekonomilerde yadsınamaz öneme sahiptir. Hollanda süs bitkileri satışından her yıl milyarlarca dolar gelir

Süs Bitkileri Sektör Raporu

elde etmektedir. Aslında Türkiye'nin kesme çiçekteki potansiyeli, iklimi ve coğrafi yapısı dolayısıyla bir hayli büyük.

Karanfil, gül, glayöl ve krizantem en büyük üretim kalemleri. Şebboy, orkide, anatorium gibi çeşitler de ağırlık kazanmaktadır. Sektör yöneticileri Karadeniz Bölgesi'ne yöneliyor. Bunda Rusların çiçek tüketimi de rol oynamakta. Vasatın altında kazancı bulunan Rus aileleri bile vazodaki çiçekleri haftada bir yenileme eğiliminde. Ege ve Akdeniz pazarın kışlık ihtiyacını karşılayabiliyor. Yaz mevsimindeki aşırı hava sıcaklıkları ile seralarda çiçek kalitesi bozuluyor ve ihraçlık mal üretilemiyor.

Binlerce kilometre mesafedeki Güney Amerika ülkelerinden Kolombiya, yıl boyu süren kesme çiçek üretimiyle Rusya'ya kesintisiz ürün satışını garanti edebiliyor. Rusya'daki kesme çiçek pazarındaki payı yüzde 50'yi aşıyor. Pazarın kalan payının bir kısmı, Antalya ilinden karşılanıyor. Antalya da Mayıs ayı biterken üretim sona eriyor. Kalan ihtiyaç Isparta, Burdur ve Korkuteli'ndeki yayla yetiştiriciliğiyle kapatılmaya çalışılıyor.

Sektörün dış satımı daha ziyade ihracatçı birlikleri eliyle yürüyor. İç pazarda satışlar kooperatifler eliyle yürüyor. Dünya çapında ekonomik değere sahip birçok çiçek çeşidi Türkiye'de yetiştiriliyor. Halen süren ithalatımız ise ülkede bir iç talep olduğunun göstergesidir.

14. Samsun İli Süs Bitkileri Ekiliş ve Üretimi

Karadeniz sahillerindeki serin iklim işte tam da bu noktada avantaja dönüşüyor. Ege ve Akdeniz'in üretimden kesildiği yazın Karadeniz havası imdada yetişiyor. Nisan ve Aralık döneminde Türkiye'nin en kaliteli kesme çiçeği Samsun'da yetişiyor.

Ancak **Samsun** üretim ve hasadının azlığı yüzünden henüz Rusya pazarına açılacak durumda değildir. Sadece

Süs Bitkileri Sektör Raporu

Kuzey komşumuzun siparişlerini karşılayabilmesi bile imkânsızdır.

19 Mayıs ilçesindeki gül ve kesme çiçek serası 10 dönüm sera ve 10 dönüm açık alanı ile Karadeniz'in en büyüğüdür. Yıllık üretim kapasitesi 800 bin daldır. Sözüünü ettiğimiz ihracata göre çok yetersiz bir miktardır.

Süs bitkileri üretimi, tarımsal ekonomisi zaman zaman darlık yaşayan Samsun Bölgesi için ciddi bir fırsat görünüyor. Kesme gül yetiştiriciliği, birim alandaki maksimum verimde tüm legal tarım ürünlerinden daha caziptir. Kesme çiçekçilikte, Ordu ilinden 1 Haziran'dan 30 Eylül'e kadar Adana, Mersin, Konya, Kayseri'ye karanfil sevkiyatı olmaktadır. Gül üretiminde Karadeniz'in lideri tartışmasız **Samsun** ilidir.

Karadeniz Bölgesi'nin tek mezatı (çiçek satılan yeri) Samsun ilindedir. 1942 yılında kurulan Flora çiçekçilik kooperatifinin bölgedeki icracı yeridir. Haftanın üç günü çiçek üretici ve satıcıları mezatta buluşuyor.

Samsun bölgesinde Süs Bitkileri yetiştiriciliği Tütünden boşalan alanlar ve küçük parçalı işletmeler için alternatif olarak kesme çiçek sektöründe öne çıkan yatırım bölgelerinden bir tanesi de **Samsun bölgesidir**. Halen bölgenin en büyük geçim kaynağını fındık oluştururken, değişken fiyat politikası, piyasadaki oynaklık, üreticiler için yeni alternatifleri gündeme getiriyor. Kesme çiçeğin bölgede yetiştirilen birçok ürüne göre daha karlı bir yatırım olduğunu ve yılın 12 ayı verimli bir üretime imkân sağladığını biliyoruz. Burada önemli olan yatırımcıların ürün çeşitlerini hedef pazarlara göre şekillendirmesi gerekmektedir.

Kesme çiçek dışında dış mekan süs bitkileri de özellikle palmye çeşidinin ön plana çıktığı ve gül, karanfil, racelerde ranagulus, anemon, orkide gibi türlere ihracat pazarlarından yoğun talebin olduğu görülüyor. Bunun başlıca nedeni ise son dönemlerde özellikle, Irak, Türkmenistan, Azerbaycan gibi pazarlarda Türk müteahhitlik hizmetlerinin sektörün önünü

Süs Bitkileri Sektör Raporu

açması ve artan otel sayısı ile dış cephe peyzajına verilen önem bakımından bundan sonra gelecek dönemlerde Süs bitkileri üretim sektörüne önemli katkılar sağlayacaktır. Bunun göstergesi; bugün dış mekan çiçeklerinde 40 milyon dolarlık ihracat rakamına ulaşılmasıdır.

Samsun İli Süs Bitkileri Ekiliş ve Üretimi

İl Adı	Ürün Adı	Ekilen Alan (m2)	Üretim Miktarı (ad)
Samsun	Karanfil, Kesme	1.250	125.000
	Glayöl, Kesme	3.000	30.000
	Gerbera, Kesme	1.480	247.000
	Gypsohilla, Kesme	1.250	4.450
	Kasımpatı (Krizantem), Kesme	5.400	254.000
	Lilyum (Zambak), Kesme	4.300	43.000
	Gül, Kesme	18.350	362.250
	Şebboy, Kesme	2.000	12.000
	Stalice, Kesme	2.000	8.000
	Solidago (Altınbaşak), Kesme	1.000	50.000
	Diğer Kesme Çiçek Ve Çiçek Koncalar	1.000	50.000
	İç Mekan Süs Bitkileri (Oda Bitkileri)	320	3.000
	Dış Mekan Süs Bitkileri	593.670	3.754.531

TÜİK 2018

Samsun süs bitkileri üretimi açısından potansiyeli olan bir bölgedir. Uygun iklim ve topografik yapı, sulama ve ulaşım imkânlarının olması, Samsun'u süs bitkileri üretimi için cazip hale getirmektedir. Bazı tarım ürünlerine alternatif olabilecek süs bitkileri, Samsun'da üreticilerin dikkatlerini çekmeye başlamıştır. **Samsun'da** gece gündüz sıcaklık farkının yıl boyu

Süs Bitkileri Sektör Raporu

düşük kalması örneğin; gül, karanfil, krizantem gibi türlerde fizyolojik bozuklukların ortaya çıkmasına engel olmaktadır. Samsun, krizantem gibi kısa gün bitkilerinin entansif yetiştiriciliğine uygundur. **Samsun'da** üretim alanı **2018 yılı TÜİK** verilerine göre **40 dekar sera alanı** olmak üzere toplam süs bitkileri üretim alanı **635 dekara** ulaşmıştır. Samsun ilinde süs bitkileri yetiştiriciliğini özellikle kesme çiçek üretimini daha geniş alanlarda ve daha profesyonel şekilde yapmayı arzu eden üreticiler vardır. İklimin ve toprak yapısının, Akdeniz ve Ege Bölgesinin pazarı boş bıraktığı yaz aylarında piyasaya ürün çıkarabileceklerinin farkında olan, bu anlamda üretimini arttırmayı tasarlayan, kaliteli çiçek üreten ve ürünün kalitesi ve sürekliliğinin önemini bilen üreticiler bulunmaktadır.

Bölgemizdeki iller arasında Çiçek Mezat'ı sadece Samsun ilimizde vardır. Çiçek pazarlama konularında ilimizde faaliyet gösteren 3 firma bulunmaktadır. Çiçek sektörünün gelişmesi ve ihracat için gerekli olan hava yolu kargo taşımacılığı çalışmaya başlamıştır. Alternatif pazarlar bulunabildiğinde Örtü altı sebze yetiştiriciliği konularında tecrübeli olan üreticilerin varlığı süs bitkileri üretiminde önemli bir potansiyeldir. S.S Flora Çiçek Üretim Paz. Kooperatifi 1935 yılında Sadık Güzelosman önderliğinde Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün 2 tane ziraat mektebi öğrencisini Hollanda ve İngiltere'ye kesme çiçek ve süs bitkilerinin yetiştirilmesi ve pazarlanması amacıyla gönderilmiştir. Ardından 1942 yılında kurulan cumhuriyet tarihinin ilk üretici kooperatiflerinden biri olup günümüzde 6 bin üreticisi 30 bine yakın Türkiye genelinde müşterisi vardır. Başta Rusya, Avrupa ve Arap ülkelerine ihracatı ile iç piyasada yüzde doksana yakın pazar payı ile ticari faaliyetine devam etmektedir.

Türkiye genelinde 18 şube haftanın 4 günü başta Yalova, İzmir, Antalya, Mersin, Adana, Isparta, Burdur, Samsun şubelerinde bilgisayar ortamında açık artırma ile manipülasyon olmayan çiçek borsasında üreticilerin ürünlerini

Süs Bitkileri Sektör Raporu

pazarlamakta olup 45 gün ilk bekleme süresi ardından haftalık olarak ödemelerini yapmaktadır.

Yalova, İzmir, Antalya, Mersin, Adana, Isparta, Burdur ve Samsun bölgesindeki üreticilerin ürünlerini haftanın 4 günü Türkiye genelindeki 18 şubede pazarlamaktadır. Samsun 19 Mayıs bölgesinde kesme çiçek üretimi 1975 yılında daha önce İzmir bölgesinde faaliyet gösteren bir üretici tarafından başlatılmıştır. Günümüzde başta Ondokuzmayıs, Bafra, Terme ve Merkez ilçelerde özellikle mayıs-aralık ayları arası devam etmektedir. Başta **gül, gerbera, karanfil, cipsofilya, krizantem, glayöl, kasablanka** cinslerinde iklim ve toprak yapısı itibarı ile Türkiye'nin mayıs ve aralık ayları arası en kaliteli ürünlerini çıkarmaktadır. Türkiye geneli ile beraber Sinop, Samsun, Ordu, Giresun, Trabzon, Rize, Artvin, Gümüşhane, Tokat, Amasya ve Çorumdaki çiçekçi esnafının kesme çiçek ihtiyacını karşılamakta olup Samsun bölgesi üretimi olarak ortalama 70 milyon dal çiçek üretilmektedir. Kooperatif yalnızca Samsun şubesinde yıllık 27 milyon lira civarında ürün satışı yapmaktadır. Bu rakam Türkiye toplam satışının %6'lık kısmını oluşturmaktadır.

Samsun İli Örtü Altı Süs Bitkileri Ekiliş ve Üretimleri

Örtü Altı Türü	Ürün Adı	Ekilen Alan (m2)	Üretim Miktarı ad
Plastik Sera	Karanfil, Kesme	1.250	125.000
Plastik Sera	Gerbera, Kesme	250	1.000
Plastik Sera	Gypsohilla, Kesme	1.000	700
Plastik Sera	Kasımpatı (Krizantem)	5.400	254.000
Plastik Sera	Gül, Kesme	17.350	337.250
Plastik Sera	Şebboy, Kesme	2.000	12.000
Plastik Sera	Dış Mekan Süs Bitk,	10.740	2.887.980
Yüksek Tünel	Gül, Kesme	1.000	25.000
Yüksek Tünel	İç Mekan Süs Bitkileri	320	3.000

TÜİK 2018

Süs Bitkileri Sektör Raporu

Samsun İlinde Süs Bitkisi Üreten İşletmeler

İlçeler	Üretici Adı	Süsbir Üyeliği		Ekim / Dikim alanı (m ²)				
		Var	Yok	Dış Mekan	İç Mekan	Kesme Çiçek Üretim Materyali	Çiçek Soğanı	Yer Örtücü/ Rulo Çim
Bafra	Fulya Peyzaj	x		11.252	-	-	-	-
	Gürol Saraloğlu (Karadeniz Peyzaj ve Rulo çim)	x		-	-	-	-	241.000
	Korkmaz Fidancılık	x		-	-	-	-	-
Çarşamba	Habitat Peyzaj Botanik ve Tarım Ürünleri San. Tic. Ltd	x		160.000	-	-	-	-
	Nihat Sevük (Seçim Peyzaj)		x	-	-	-	-	120.000
	Kuzey Fidanlığı Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.	x		54.250	-	-	-	-
Atakum	Arzu Ergin (Paraf Peyzaj)		x	1.950	-	-	-	-
	Mehmet Sefa Ceylan		x	-	-	-	-	47.000
	Nil Botanik		x	20.000	-	-	-	-
	Zahide Yılmaz (Yılmaz Fidancılık)		x	4.500	-	-	-	-
TOPLAM				247.452	0	0	0	408.000

Süs Bitkileri Sektör Raporu

Süs Bitkisi Beyanname ve Üretim Sayıları

İlçeler	Üretici Adı	Beyanname Sayısı	Reddedilen Beyanname Sayısı	Alan (m ²)		Beyannamedeki Üretimi Planlanan Bitki Sayısı (gr/adet)				
				Kapalı Alan (Cam/Plastik Sera)	Açık Alan	Çelik	Yumru/ Soğan	Tohum	Fidan	Fide
Baфра	Fulya Peyzaj	2	-	-	11.252,45	1.000	-	11240 adet	1.000	-
	Gürol Saraloğlu (Karadeniz Peyz ve Rulo)	2	-	-	241.000,00	-	-	24000 kg	-	-
Çarşamba	Habitat Peyzaj Botanik ve Tarım Ürünleri San. Tic. LtdŞt	1	-	-	160.000,00	-	-	-	8.486	-
	Nihat Sevük (Seçim Peyzaj)	2	-	-	95.000,00	-	-	6000 kg	-	-
Atakum	Arzu Ergin (Paraf Peyzaj)	1	-	100	1.500,00	300	-	-	1.330	-
	Mehmet Sefa Ceylan	2	-	-	52.000,00	-	-	3500 kg	5.000	-
	Nil Botanik	2	-	10.000	10.000,00	170.000	-	60000 adet	-	1.520.000
TOPLAM		12	0	10.100	570.752,45	171.300	0	71240 adet ve 33500kg	15.816	1.520.000

Not: 2018 Mayıs ve Kasım Ayı Toplam Beyanname verileri

Süs Bitkileri Sektör Raporu

Süs Bitkisi Satış Stok Durumu ve Ekim Dikim Alanları

İlçeler	Üretici Adı	Süsbitir Üyeligi		Satış ve Stok Durumu		Ekim / Dikim alanı (m ²)				
		Var	Yok	Satış	Stok	Dış Mekan (m ²)	İç Mekan	Kesme Çiçek Üretim Materyali	Çiçek Soğanı	Yer Örtücü/ Rulo Çim (m ²)
Bafra	Fulya Peyzaj	x		-	7 500 adet	11.252,45	-	-	-	-
	Karadeniz Rulo Çim ve Peyzaj	x		130 000 m ²	-		-	-	-	130000
Çarşamba	Habitat Peyzaj Botanik ve Tarım Ürünleri San. Tic. Ltd Şti.	x		670 adet	63 940 adet	160.000,00	-	-	-	-
	Nihat Sevük		x	70 000 m ²	60 000 m ²	-	-	-	-	95000
Atakum	Mehmet Sefa Ceylan		x	21 000 m ²	16 000 m ²	-	-	-	-	32000
	Paraf Peyzaj		x	568 adet	1 330 adet	1.600,00	-	-	-	-
	Nil Botanik		x	1 115 884 adet	-	20.000,00	-	-	-	-
TOPLAM				1 117 122 adet fidan ve 221 000 m ² rulo çim	72770 adet fidan ve 76 000 m ² rulo çim	192.852,45	-	-	-	257.000,00
Not: 2018 Kasım Ayı Satış ve Stok Durumu										

Süs Bitkileri Sektör Raporu

15. Örnek Proje Önerisi

Samsun Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kurulan Kırsal Hizmetler Daire Başkanlığı kesme çiçekçilik sektörünü yakın takibe almış durumdadır. Sektörün müspet yönlerinin farkında olup sektörün önünü açıcı ve teşvike dönük projeler planlıyor.

Tarımsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'nun (TKDK), idaresindeki IPARD kaynaklarıyla kesme çiçek seralarına yüzde 50'den fazla hibe sunuluyor.

Samsun Büyükşehir Belediyesi Kırsal Kalkınmayı Destekleme Daire Başkanlığı da süs bitkileri sektörüne yönelik destek vermeyi planlamaktadır. Süs bitkileri sektörüne yönelik gerekli destek olursa Samsun ilindeki üretim gittikçe artacaktır.

ALIM GARANTİLİ Mevsimlik Süs Bitkisi Üretim Projesi

Projenin Hedefleri

-Samsun ilinde sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde tarımsal üretim gerçekleştirilerek **bölge ve ülke ekonomisine katkıda** bulunmak,

-Belediyelerin Samsun dışından temin ettiği süs bitkilerini Samsun 'da ürettirmek;

-Üretilen süs bitkilerinin ilimizde kullanılması ve üretimde fazlalığın diğer belediyelere verilmesi,

-Bölgede süs bitkisi sektörünün oluşması ile Samsun iline alternatif tarım ürünü kazandırmak,

-Düşük gelirli tarım üreticilerine yeni kazanç fırsatı sağlayarak gelir düzeylerini arttırmak ve düzenli hale getirmek,

-Bölgede faaliyet gösteren Süs bitkileri üretim havzası pilot bölge ve bölgede faaliyet gösteren ilgili üretici birliklerinin ve tarımsal kalkınma kooperatiflerinin güçlendirilmesi,

Süs Bitkileri Sektör Raporu

-Mali ve sosyal temelde sürdürülebilir tarım politikalarının oluşturulması,

-Bölgede **geçimini tarımdan sağlayan ancak düşük ücret alan kadın üreticilere** yeni bir iş sahası oluşturularak kalıcı bir şekilde sektöre kazandırılmalarını hedeflemektedir.

Hedef Gruplar

Proje kapsamında belirlenen hedef gruplar

-*bayan üreticiler,*

-*düşük gelirli tarım üreticileri,*

-*dezavantajlı gruplar,*

-*küçük ölçekli aile işletmeleridir.*

Beklenen Sonuçlar

-İl ve ilçe belediyelerinin yaz ve kış sezonu olmak üzere yılda en az iki kere Samsun dışından temin ettiği mevsimlik süs bitkilerinin Samsunlu üreticiler tarafından üretilmesi hedefiyle başlanan planlama çalışmalarında iklim, çevre ve ekonomik etmenler değerlendirilerek **Süs bitkileri üretim havzası pilot bölge ve bölgede faaliyet gösteren ilgili üretici birliği veya tarımsal kalkınma kooperatifi** seçilmelidir.

-Bölgede faaliyet gösteren hiçbir üreticinin mevsimlik süs bitkisi yetiştirme tecrübesi olmaması sebebiyle projeye katılmak isteyen üreticilerimize yaklaşık 3 ay süren bir eğitim çalışması verilmelidir. Verilen eğitimlerde mevsimlik süs bitkileri yetiştiriciliği konusunda teorik ve pratik konular, bitki hastalık ve zararlıları, mücadele yöntemleri, bitki besleme konuları üreticilerimize aktarılmalıdır.

-Eğitim çalışmalarının sürdürülebilirliği için Tarım ve Orman İl Müdürlüğü ve Büyükşehir Belediyemizce bütün yönleriyle; **Mevsimlik Süs Bitkileri Eğitim Kitabı** hazırlanmalı ve üreticilerimize dağıtılmalıdır.

-Üreticilerimizin çoğunun düşük gelirli olmasından dolayı üretim projesinin başlangıcında yaz ve kış sezonları için

Süs Bitkileri Sektör Raporu

ayrı ayrı olmak üzere torf, gübre, viyol, taban jütü, perlit, cocopeat ve taşıma kasası gibi malzemeler Büyükşehir Belediyemiz tarafından destekleme amacıyla üreticilerimize dağıtılmalıdır.

-Üretim sezonlarında tohum/fide aşamasından bitkilerin sevkiyatına kadar üretimin her aşaması Tarım ve Orman İl Müdürlüğü ve Büyükşehir Belediyesi Kırsal Hizmetler Dairesi Başkanlığına bağlı Ziraat Mühendisleri ve Teknikerleri tarafından kontrol altında tutulmalıdır. Üreticilerin eğitimlerinin devamı, hastalık-zararlı kontrolü, bitki besleme kontrolü teknik personellerimizce sağlanmalıdır. Ayrıca yurt içi ve yurt dışından getirilebilecek konu uzmanlarınca üreticilerimize toplu olarak veya kendi seralarında eğitimler verilmelidir.

-Bu tür **Alım Garantili Süs bitkileri** üretim havzası pilot bölge projelerinde normal süreçlerde **karlılık, verimlilik, mutluluk ve projenin devamı** gibi konulardaki başarının en az %90 olacağı hesaplanmıştır.

16. Sonuç ve Öneriler

- Ülkemizde dış mekân bitkilerinin yerli üretiminin özendirilmesi, ıslah konusunda araştırmaların yapılması genel bir politika olarak benimsenmelidir.
- Ülkemiz coğrafik ve politik yapısı ile Avrupa, Asya, Rusya ve Ortadoğu pazarına kolayca açılabilir ve ihracat yapabilecek durumdadır.
- Süs bitkilerine yönelik girişimciler istihdam alanları da ortaya çıkarabilecekleri göz önünde bulundurularak düşük faizli kredi veya (AB, IPARD gibi) değişik kaynaklardan hibe ile desteklenmesi gerekmektedir.
- Süs bitkilerinin taşınması, depolanması, reklam, kalifiye eleman ve ürün kalitesi sektörde ki üreticilerin geliştirmesi gereken unsurlar arasındadır.

Süs Bitkileri Sektör Raporu

- Süs bitkisi üretiminde yüksek teknoloji kullanımının teşvik edilmesi gerekmektedir. Üretim konusunda özellikle doku kültürü laboratuvarlarının kurulması önem kazanmaktadır.
- Doğal çiçek soğanlarına yönelik kaçak sökümler engellenmeli ve zengin gen kaynaklarının yok olmasını engellemek için araştırma/geliştirme çalışmaları ile kültürel üretim yöntemleri yaygınlaştırılmalıdır.
- Ülkemizde süs bitkilerine yönelik üretim, ithalat, ihracat çalışmalarının geleceğini görebilmek için sistematik olarak daha düzenli ve güncel sayısal envanterler oluşturulması gerekmektedir. Elde edilecek bu veri kayıtları sektörün durumu ve sorunları hakkında geleceğe ışık tutacaktır.
- Türkiye'nin her şeyden önce bitki ve bitki materyallerinin ticaretinde başarı sağlanması için öncelikle mevcut durumu analiz etmeli ve bu büyük pazar koşulları için stratejiler geliştirmelidir.

Süs Bitkileri Sektör Raporu

17. Süs Bitkileri Sektöründe Sorunlar ve Çözümler

Sorun	Çözüm Önerileri	Hedef	İlgili Kurumlar
Arazi ve mülkiyet sorunları ile arazi toplulaştırılamamasından kaynaklanan verimsiz üretim	Organize Süs Bitkileri tarım bölgelerinin oluşturulması	Toplu arazi tahsisi ve altyapının oluşturulması, uluslararası ölçekte mezat sisteminin kurulması ve lojistik merkez işlevi üstlenmesi	İhracatçılar Birlikleri, Milli Emlak, Tarım Orman Bakanlığı
Ürün çeşitliliğinin kısıtlı olması	Organize Süs Bitkileri tarım bölgelerinin içinde ARGE ve üretim çalışmalarına önem verilmesi	AR-GE kuruluşları ile sektör ilişkisi kurularak sektörün teknik eleman ve ürün çeşitliliği ihtiyacının karşılanması	Üniversite, İhracatçılar Birlikleri, Tarım Orman Bakanlığı
Standart ve kaliteli ürün azlığı	Süs Bitkileri Üretim planlaması, birim alandan elde edilen üretim verimliliğinin artması, hasat sonrası işlemlerin ve teknolojinin geliştirilmesi	Dünya standartlarında kaliteli üretim yapılması ve bunları sağlamaya yönelik yabancı sermaye ve teknoloji transferi	İhracatçılar Birlikleri, Tarım ve Orman Bakanlığı

Süs Bitkileri Sektör Raporu

Sorun	Çözüm Önerileri	Hedef	İlgili Kurumlar
Kaliteli üretim materyalleri yönünden büyük ölçüde dışa bağımlılık	Süs Bitkileri ARGE çalışmalarına önem verilmesi	Bilgi ve teknoloji den yararlanma düzeyi artırılması	İhracatçılar Birlikleri, Tarım ve Orman Bakanlığı
Küreselleşmeyle beraber gelen ağır Rekabet koşulları	Süs Bitkileri Eğitim, destek, organizasyon, profesyonelleşme	Üreticileri bilinçlendirmeye ve örgütlemeye yönelik çalışmalar ve projeler geliştirmek, üretim danışmanlığının tabana yayılması	Kalkınma Ajansları, Üniversite, Araştırma Kuruluşları
Sermaye birikiminin olmaması ve Örgütlenme Eksikliği	Süs Bitkileri Küçük ölçekli işletmelerin bir araya getirilmesi	Üreticilere bankalardan kredi şeklinde yada hibe olarak finansman sağlanması, birlik ve kooperatiflerin daha organize olması	Kalkınma Ajansları, İhracatçılar Birlikleri, Tarım ve Orman Bakanlığı
İhracat konusunda çeşit ve Pazar sıkıntısı	Süs Bitkileri Ürün çeşitlerinin ve üretim alanlarının Pazar isteklerine paralel olarak geliştirilmesi	Yeni ürün çeşitleri için ARGE desteğinin sağlanması, yıl boyu üretimin planlanması	Kalkınma Ajansları, İhracatçılar Birlikleri, Tarım ve Orman Bakanlığı

Süs Bitkileri Sektör Raporu

18. Süs Bitkileri Sektörü Ulusal Strateji Eylem Planı

MA	Tedbir	Eylem Önerileri	Süre	Sorumlu Kurum(lar) ¹	İlgili kurum /kuruluşlar ²	Açıklama
YÖNETİŞİM		Stratejik Eylem Planı oluşturulması, izleme ve değerlendirilmesinin yapılması	K	SÜSBİR		Genel Sekreter tarafından hazırlanan yıllık Stratejik Eylem Planı, Yönetim Kuruluna sunulacaktır. Gelen görüş ve önerilerle gerekli revizyonlar yapılarak Yönetim Kurulu tarafından onaylanacaktır. Yıl sonunda Genel Sekreter tarafından izleme ve değerlendirme raporu hazırlanacaktır. Hazırlanan rapor Yönetim Kuruluna sunulacaktır. Gelen görüş ve öneriler doğrultusunda sonraki yılın taslak eylem planı hazırlanacaktır.
	Daha güçlü ve etkin bir SÜSBİR	SÜSBİR'in üye olmayanlarla birebir görüşmeler yaparak ve diğer uygulamaları üyeliklerinin sağlanması	K	SÜSBİR	GTHB, KİK	Tüm üreticilerin kayıt altına alınması ve SÜSBİR'e üye olması SÜSBİR'in temsil yeteneğinin artması ve güçlü sektör politikasının oluşturulması açısından önemlidir. Bu yüzden SÜSBİR, üye olmayanlarla birebir görüşmeler yaparak üyeliği teşvik edecektir. Ayrıca, kamu kurum ve kuruluşlarındaki ihalelerde SÜSBİR üyeliği aranması ve GTHB denetimlerinde SÜSBİR üyeliğinin sorgulanması için SÜSBİR çalışmalarını yürütecektir.
		SÜSBİR'in teknik kapasitesinin geliştirilmesi	O	SÜSBİR	TÜRKTOB	Üyelerin teknik bilgi ihtiyaçlarının karşılanmasında zaman zaman zafiyetler olmaktadır. Bu nedenle mevcut elemanların eğitilmelerinin (yetistricilik, bitki bakım, mevzuat, bitki sağlığı vb.) yanında mevzuat ve teknik bilgi konusunda da hizmet alımı sağlanacaktır.
		SÜSBİR üyelerine yönelik satış/pazarlama çalışmalarını kolaylaştırmak için web portalı oluşturulması	K	SÜSBİR		SÜSBİR üyelerinin mevcut ürünleriyle ilgili olarak satış ve kazançlarında avantaj sağlayacak organize bir çözüm olarak üretici ve alıcılardan oluşabilecek bir web portalı oluşturulacaktır.

MA	Tedbir	Eylem Önerileri	Süre	Sorumlu Kurum(lar)	İlgili kurum /kuruluşlar	Açıklama
YÖNETİŞİM	Daha güçlü ve etkin bir SÜSBİR	SÜSBİR Üyeleri için veri tabanı oluşturulması	O	SÜSBİR	TÜRKTOB	Üyelerin ve paydaşların ihtiyaç duyacağı sektörel veri ve bilgilerin paylaşılması
		Sektör paydaşlarıyla işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla çalışma grubunun oluşturulması	K	SÜSBİR	TÜRKTOB, Diğer Birlikler, Üniversiteler, Bakanlıklar, STK'lar	Sektörde birlikteliğin sağlanması, mükerrer çalışmaların yapılmasının önlenmesi, sektörün ihtiyaçlarının net olarak belirlenmesi amacıyla sektör paydaşlarından oluşan bir çalışma grubu oluşturulması ve bu gruba belli periyotlarla toplantılar yaparak, bu koordinasyonu sağlamaktır. Sektörün ihtiyaçlarına göre seminer, çalıştay ve kongrelerin düzenlenmesi bu çalışma grubunun önerileriyle yapılmalıdır.
		Süs bitkisindeki "süs" kavramını yarattığı olumsuz algının değiştirilmesi için 'isim değişikliği' yapılması	O	SÜSBİR		Süs kelimesinin hem Bakanlık nezdinde hem de toplumda yarattığı olumsuz algıya yönelik olduğu ve yastığı sı pardelemeye, arka plana atan bir durum doğurmaktadır. Dolayısıyla SÜSBİR'in adının ve sektörün adının değiştirilmesi gerekmektedir.

MA	Tedbir	Eylem Önerileri	Süre	Sorumlu Kurum(lar)	İlgili kurum /kuruluşlar	Açıklama
ARGE, Yenilikçilik	Süs Bitkileri tohumluklarının ülkemizde üretiminin sağlanması ve yeni çeşitlerin geliştirilmesi	Türkiye'de çim ve mevsimlik çiçek tohumluğunun üretimini yapılmasına yönelik atlayıcı çalışmalar yapılması	O	SÜSBİR	GTHB, Üniversiteler, Özel Araştırma kuruluşları	Üretim ağızımız olan çim ve çiçek tohumunda yurtiçi üretimin artırılması için gerekli atlayıcı (fazilite) analizi vb. çalışmalar yapılacaktır.
		Ticarete uygun yeni çeşit geliştirme çalışmalarının başlanması	U	GTHB, Üniversiteler, Kamu Araştırma kuruluşları	SÜSBİR	Süs bitkilerinde yerli çeşit sayımın azlığı sebebiyle doğal ve endemik bitki türlerinin kültüre alınması, ıslah çalışmaları ile yeni çeşitlerin geliştirilmesi önemlidir. Kesme çiçek ihracatının tek çeşide bağımlılıktan kurtarılması ihtiyacı azaltılması, yurtdışına ödenen royalti haklarının azaltılması için çeşit geliştirme çalışmalarını önem taşımaktadır.
		Sektörel ihtiyaçların tespit edilerek Ar-Ge kuruluşları ile ortak projeler gerçekleştirilmesi	O	SÜSBİR	Üniversiteler GTHB, Ekonomi Bak., TÜRKTOB, İhraçatçı Birlikleri	Sektörün ihtiyaçlarının daha iyi takip edilebilmesi ve yürütülen projelerin sektör açısından katma değer yaratması amacı ile AR-GE projeleri yapan TÜBİTAK, AB, TAGEM vb. kurumlara SÜSBİR ortak projeler yürütecektir. Sektörün ihtiyaçları SÜSBİR tarafından belirlenip bu kuruluşlarla paylaşılacaktır.
	Süs bitkilerinin görselliğinin yanında fonksiyonel kullanımına önem verilmesi	Fakülteler ve araştırma enstitüleriyle ortak çalışarak sürdürülebilir egzoz emisyonuna dayanıklı türlerin belirlenmesi	U	Üniversiteler, OSİB, GTHB, Belediyeler	SÜSBİR	Süs bitkilerinde sürdürülebilirliğin sağlanması çevreye duyarlı yeni türlerin üretime alınabilmesi amacıyla kullanıcılar tarafından talep yaratılması ve sorumlu kurumlar tarafından yapılan çalışmalarda elde edilen sonuçların SÜSBİR aracılığıyla sektöre duyurulması.

MA	Tedbir	Eylem Önerileri	Süre	Sorumlu Kurum(lar)	İlgili kurum /kuruluşlar	Açıklama
ARGE, Yenilikçilik	Süs bitkilerinin görselliğinin yanında fonksiyonel kullanımına önem verilmesi (Devam)	Süs bitkileri üretim ve kullanımında çevre koruma ve sürdürülebilirlik konusunda hassas davranılmasına yönelik SÜSBİR'in lobi çalışması yapılması / işbirlikleri geliştirilmesi ve sürdürülebilirlik göze önüne alınarak bitkilerin tavsiye edilmesi	U	SÜSBİR	GTHB, Belediyeler, OSİB, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Süs bitkilerinde sürdürülebilirliğin sağlanması bilinçli üretim ve kullanım açısından, kuraklık bitkilerin üretimi ve kullanılması, zehirli gazları absorbe eden bitkilerin üretimi ve kullanımı, toprak ve su kaynaklarında suyu temizleyen bitkilerin üretimi ve kullanımı, üretim alanlarında çevreye en az zarar verecek şekilde planlama ve üretim yapılması, doğal bitkilerin kullanımının sağlanması gerekmektedir. Bu amaçla, SÜSBİR iş Pazar müşterilerine yönelik olarak özellikle Belediyelere yönelik bilgilendirme ve lobi çalışmaları yapılacaktır.
		Doğadan kaçak bitki sökümlerinin ve bitki kaçaklığının (yurtdışına çıkarması) önlenmesi amacıyla toplularda farkındalığın artırılması	O	SÜSBİR TÜRKTOB	OSİB, GTHB, İşçiler Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı	Doğadan kaçak sökümlerin yurtdışına kaçırılmalarının engellenmesi farkındalığın artırılması için ilgili kurum ve kuruluşlarla farkındalık çalışmaları yapılacaktır.

Süs Bitkileri Sektör Raporu

MA	Tedbir	Eylem Önerileri	Süre	Sorumlu Kurum(lar)	İlgili kurum /kuruluşlar	Açıklama
REKABETÇİLİK	Kaliteli üretim ve ticaret alt yapısının geliştirilmesi	Organize Süs Bitkileri Bölgelerinin (OSB) Belirlenmesi	O	SÜSBİR	GTHB, OSİB, Yerel Birlik, Kooperatif, Demekler, Belediyeler, TÜRKTOB	Fizibilite çalışmaları yapılarak süs bitkisi üretimine uygun bölgeler belirlenecektir.
		Organize Süs Bitkileri Bölgelerinin Kurulması (OSB)	U	GTHB, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	TÜRKTOB, SÜSBİR, Maliye Bakanlığı, İşçileri Bakanlığı, OSİB	Sektör fiziki olarak kümelennmiş durumdadır. Bu kümelennmeyi bir mevzuatla organize süs bitkilerine dönüştürmek, işletmelerdeki girdi temini, damızlık materyal temini, fide temini, alt yapı problemlerinin çözümü, teknik destek vb. pek çok sorun çözümünü sağlayacaktır. Böylece sektör kendi içerisinde de hitislaşmış olacak. (Mevsimlik Çiçek Üretimi, Soğanlı Bitki Üretimi gibi) bölgesel avantajlardan faydalanarak üretim desenleri belirlenmiş olacaktır. GTHB tarafından hazırlanacak mevzuat bu bölgelerin kurulmasını sağlayacaktır. Sektöre verilecek kredilerin de takibi kolaylaşmış olacaktır. SÜSBİR konunun takibi için gerekli lobi çalışmalarını yapacaktır.
		Kamuda atlı durumda bulunan ve sektörün kullanılabileceği arazilerin uzun dönem kiralamalara sektör kullanımına açılması	U	Maliye Bakanlığı, GTHB, Orman ve Su İşleri Bakanlığı	SÜSBİR TÜRKTOB	Özellikle dış mekan süs bitkileri üretiminde uzun zaman (10 yıl ve üzeri) ve büyük arazi parçaları gerekmektedir. Üyelerin pek çokü kiralık arazilerde üretim yapmaktadır. Şahıslardan kiralan arazilerin imara açılması uzun vadeli kiralamalara engel teşkil etmektedir, oysa süs bitkileri üretiminde kiralan arazilerin uzun vadeli kullanılabileceği esasır. Mevcut kiralık arazilerde alt yapı yatırımları yapılıncasına güçlüğü üretimi oldukça kısıtlamaktadır. Bu nedenle, kamuda atlı durumda bulunan ve sektörün kullanılabileceği arazilerin SÜSBİR koordinatörlüğünde uzun dönem kiralamalara, proje karşılığında sektör kullanımına açılması önemlidir. Bu anlamda SÜSBİR gerekli fizibilite çalışmalarını öncelikli olarak gerçekleştirecektir.

MA	Tedbir	Eylem Önerileri	Süre	Sorumlu Kurum(lar)	İlgili kurum /kuruluşlar	Açıklama
REKABETÇİLİK	Kaliteli üretim ve ticaret alt yapısının geliştirilmesi (Devam)	Üniversite ve araştırma enstitülerinin teknik alt yapısından sektörün faydalanmasının sağlanması ve buna yönelik protokol yapılması	U	Üniversiteler, Araştırma Enstitüleri	SÜSBİR TÜRKTOB	Bununla ilgili öncelikle laboratuvar özelliklerinin tespit edilmesi için bir durum analizi yapılmalıdır. Yapılacak çalışma neticesinde söz konusu imkânların üyeler tarafından kullanılmasına amaçlı ile protokol imzalanacak ve üyeler bilgilendirilecektir.
		TSE Süs Bitkileri Kalite Standartlarının belirlenmesi	K	TSE	SÜSBİR TÜRKTOB	SÜSBİR tarafından hazırlanan ve TSE'ye teslim edilen standartların TSE Süs Bitkileri Kalite Standartları şeklinde yayınlanması konusundaki çalışmalar bir an önce tamamlanmalıdır. Çalışmalar tamamlanlığı takdirde kamu ihalelerinde bu çalışmanın kullanılması esas olacaktır.
		Süs bitkisi üretim planının yapılması	O	SÜSBİR	Dışişleri Bakanlığı, Ekonomi Bak., TÜRKTOB, GTHB, Belediyeler, İnşaat firmaları	Süs bitkilerinde üretim günlük ihtiyaçlara göre yapılmakta, bu durum bazı ölümlere yıllık arz-talep dengesizliğine ve fiyatlarda büyük dalgalanmalara sebep olmaktadır. Sektörün üretim planlamasına yardımcı olabilmek açısından, yurtdışı ve yurt içi pazarlardaki mevcut büyük proje ve talepler takip edilmesi, bununla ilgili ziyaretler (teknik inceleme gezileri) belirlenmesi ve üyelerle duyurulmalıdır. SÜSBİR Belediyeler, İl Özel İdareler, Karayolları Genel Müdürlüğü ile iletişimde bulunarak yurt içi ve yurt dışındaki talepleri tespit edecektir. Yapılan tespitlerin üyelerle paylaşılması üretime doğru yönü verecek, üretim planlaması yapılacaktır.

MA	Tedbir	Eylem Önerileri	Süre	Sorumlu Kurum(lar)	İlgili kurum/ kuruluşlar	Açıklama
REKABETÇİLİK	Sektörün uluslararası rekabette güçlendirilmesi	İhracata destek verilmesi	O	Ekonomi Bakanlığı, GTHB, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Türkiye İhracatçılar Meclisi	SÜSBİR	Avrupa Ülkelerinde Süs Bitkileri sektörü özellikle desteklenen bir yapı içerisinde (İspanya-İtalya-Almanya-Hollanda) Sektörün kaliteli üretiminin teşviki, uluslararası piyasada rekabet edebilmesi için ihracatçılara destek ve teşviklerin verilmesi önemlidir. Sektöre ihracat desteği verilmesi için SÜSBİR girişimlerde bulunacaktır.
	Katma değerinin artırılması	Süs Bitkileri için yeni kullanım alanlarının oluşturulması, mevcut bitkilere atı değer kazandırılmasına yönelik tanıtım/ bilgilendirme çalışmaları yapılması	O	Belediyeler, İnşaat Firmaları, Kamu Kurumları	SÜSBİR	Süs bitkileri yeni faaliyet alanları oluşturarak süs bitkilerinin pazar payının artırılması (yeşil otobüs, dikey bahçe, yeşil bina, Terrarium, topiary sanatı, bonzai vb.) için sanatsal etkinliklerle mevcut bitkilerin katma değerinin yükseltilmesi önemlidir. Söz konusu kullanım alanlarına ilişkin tanıtım ve bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır. Talebi arttırmaya yönelik çalışmalar ve bitkinin hayatın bir parçası olduğu görüldüğü doğru kanallarla anlatılmalıdır.
	Yöreyle uyumlu bitki türlerinin kullanılmasının sağlanması	Uygulanacak kamu ve özel sektör projelerinde yöreye uygun bitki çeşitlerinin belirlenmesi ve uygulanmasına yönelik tanıtım çalışmalarının yapılması	O	SÜSBİR	Meslek Odaları, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, OSİB, Ulaştırma Bakanlığı, Belediyeler, İnşaat Firmaları	Hazırlanan projelerde otokton (Yöreyle uyumlu türlerin) projelendirilmesi, uygulamada teroîn edilmesi böylelikle bitki dokusunun korunması ve yerli üretimin desteklenmesi gereklidir. Özellikle Belediyelerin, kendi bölgelerine has bitki çeşitlerinin kullanımını özendirilmelidir. Bunun için SÜSBİR tanıtım ve bilgilendirme çalışmaları yapacaktır.

Süs Bitkileri Sektör Raporu

MA	Tedbir	Eylem Önerileri	Süre	Sorumlu Kurum(lar)	İlgili kurum/kuruluşlar	Açıklama
REKABETÇİLİK	Sektörün kalifiye eleman ihtiyacının karşılanması	Süs Bitkileri Meslek Liselerinin açılması	0	Milli Eğitim Bakanlığı	SÜSBİR, TÜRKTOB	Sektörde yetişmiş eleman boşluğu bulunmaktadır. Meslek yüksek okullarında, meslek liselerinde verilen eğitimlerin daha çok uygulamaya yönelik olması gerekmektedir. Bu sebeple süs bitkisi meslek okullarının çoğaltılması ve kalitesinin artırılması için SÜSBİR gerekli girişimlerde bulunacaktır.
		Ziraat ve Orman Fakültelerinde (Peyzaj Mimarlığı ve Ziraat Mühendislikleri Anabilim Dalı) Süs Bitkileri Anabilim Dallarının kurulması	U	YÖK ve Üniversite Yönetimleri	SÜSBİR	Mevcut durumda üniversitelerde süs bitkileri konusunda yeterli eğitim verilmediğinden ve sektör ayrı bir ihtisas gerektirdiğinden, bu alandaki boşluğun doldurulması için üniversitelerde sektöre eleman yetiştirecek ayrı bir anabilim dalı kurulması yararlı olacaktır. SÜSBİR konuyla ilgili lobi çalışmalarını yürütecektir.
		Süs bitkileri alanında lisansüstü eğitim gören öğrencilerin desteklenmesi	0	SÜSBİR	TÜRKTOB Üniversiteler	Lisansüstü tezini süs bitkileri sektörünün ihtiyacı olan konularda yapacak olan öğrencilerin SÜSBİR tarafından finansal olarak desteklenmesi ve bunların sektöre kazandırılması sağlanacaktır.
		Süs bitkisi işçilerinin eğitim ararak belgelendirilmesi	0	SÜSBİR	GTHB	Sektörde eğitilmiş çalışanlar için kursların düzenlenmesi ve belgelendirilmesi için SÜSBİR Bakanlık ile ortak çalışma başlatacağıdır. Böylece, süs bitkisi işçileri belgelendirilmiş olacak, meslek olarak tanımlanmış olacaktır.
		Ara eleman ve tekniklerin uygulamalı eğitim alması	U	Milli Eğitim Bakanlığı, MYK, Üniversiteler	SÜSBİR	Sektöre yönelik ara eleman ve tekniker yetiştiren kurumların sektör firmaları ile birlikte eğitim uygulamaları hale getirilmesi için işbirliği yapılacaktır.

MA	Tedbir	Eylem Önerileri	Süre	Sorumlu Kurum(lar)	İlgili kurum/kuruluşlar	Açıklama
YASAL VE KAMUSAL DÜZENLEMELER	Mevzuatın sektör ihtiyacına göre düzenlenmesi	5563 sayılı Tohumculuk Kanununun ve bu Kanuna dayalı olan alt mevzuatın revize edilmesi	0	GTHB	TÜRKTOB ve Alt Birlikler	Tohumculuk sektörü sürekli gelişen ve dinamik bir sektör olduğundan mevzuat da ihtiyaca göre güncellenmeli ve revize edilmelidir. İyi yönetişim, o konudaki tedbirin alan kuruma, hakkında o tedbir uygulanacak kişi ve kurumların alınacak tedbirin hazırlanması sürecine katılmasını gerektirir. Bakanlık, mevzuat değişiklikleri veya yeni mevzuat hazırlanması sürecinde TÜRKTOB ve Alt Birliklerle işbirliği içerisinde olmalıdır. Kanunun bazı maddelerinin esnek olması, yoruma açık olması dolayısıyla farklı anlama ve uygulamalara yol açmaktadır. Bu kapsamda Kanunun 12. Maddesinin yeniden revize edilmesi gerekir. Örneğin, 5563 sayılı Kanunun 12. Maddesinin 3. Fıkrası bakanlıktan yetki almadan tohumluk yetiştiren, işleyen, satışa hazırlayan, dağıtan veya satan kişi ve kuruluşlara diğer ihlal halleriyle aynı miktarda idari para cezasını öngörmektedir. Oysa kayıt dışı bu eylemleri yapanların daha fazla ceza alması gerekmektedir. Kanunun bu yönde değiştirilmesi uygun olacaktır. Dolayısıyla kapatma cezasının kaldırılması gerekmektedir. Yine aynı maddede "Kapatma cezası" Türkiye'de ticari hayata olumsuz etki yapmaktadır. Kapatılan firma yeni bir işleme kurup aynı faaliyete devam edebilmektedir. Bu sorunun önüne geçilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Diğer bir madde olan, 24/b maddesi (binde 3) düzenlenmeli; ciro üzerinden değil matrik üzerinden alınmalıdır. Bu hususta Ticaret Odasında uygulanan sistem örnek alınabilir. Alt mevzuatlarda ise, günümüz şartlarına uygun revizyonlar yapılmalıdır. Kanunun 40. Maddesi de yeniden revize edilmelidir. Süs bitkisi üretici belgesinin SÜSBİR tarafından verilmesi için gerekli mevzuat değişikliği yapılmalıdır.

MA	Tedbir	Eylem Önerileri	Süre	Sorumlu Kurum(lar)	İlgili kurum/kuruluşlar	Açıklama
YASAL VE KAMUSAL DÜZENLEMELER	KDV oranının düşürülmesi	Süs Bitkilerine uygulanan %18 KDV oranının düşürülmesi	0	Maliye Bakanlığı	GTHB, TÜRKTOB, SÜSBİR	SÜSBİR yürürlükteki Tohumculuk Kanununa göre kurulmuş bir Birliktir. Diğer alt birliklerle aynı Kanun ve bu Kanuna dayalı ikincil mevzuatlara göre iş ve işlemleri yürütmektedirler. Üretilen ürün "tohumculuk" kavramı kapsamındadır. Ancak mevcut uygulamada tohumluk olarak değil, nihai ürün anlamında süs bitkisi olarak algılanmaktadır. Dolayısıyla süs bitkilerinin tohumluk kavramı çerçevesinde değerlendirilmesine yönelik ilgili birimlerin bilgilendirilmesi de önem arz etmektedir. Tohumculuk sektörü kapsamında tüm diğer alt birliklerin faaliyet alanındaki ürünlerde KDV oranı %1-98 olarak uygulamakta iken süs bitkileri sektöründe %18 oranında uygulanmaktadır. KDV oranının %1'e düşürülmesi haksız rekabeti ortadan kaldıracak ve kayıt dışılığın önüne geçecektir. Ayrıca Orman ve Su İşleri Bakanlığına bağlı fidanlıkarda Süs Bitkisi olarak kullanılan orman ağaçlarındaki KDV istisnası sektörü olumsuz etkilemektedir. SÜSBİR oranların düşürülmesi için ilgili kurum ve kuruluşlarla gerekli lobi faaliyetlerine devam edecektir.
	Kamuda sektörün temsil yetisinin tek Bakanlık tarafından yapılması	GTHB VE OSİB tarafından hazırlanan mevzuattaki çalışmaların giderilmesi Süs Bitkileri Daire Başkanlığı'nın kurulması	0	GTHB ve OSİB	TÜRKTOB, SÜSBİR	Sektörde süs bitkileri içerisinde kullanılan bitkisel materyallerin bir kısmının orman ağacı niteliği taşınmasından kaynaklı Orman ve Su İşleri Bakanlığı sektör üyelerinden Biki Pasaportu, Ruhsatlandırma, Denetim vs. gibi hususları talep etmektedir. Sektör olarak GTHB ile yürütülen prosedürlerin OSİB tarafından da istenmesi yetki kargaşasına sebebiyet vermektedir. İki bakanlık arasında görüşmeler yapılarak mevzuattaki kaçışan konular ayıklanmalıdır. İki Bakanlığın sorumluluk sınırları net olarak çizilmelidir. Sektörün ulaştığı önem ve ticari hacim başlı başına temsil gerektirmektedir, bu sebeple Süs Bitkileri Daire Başkanlığı'nın GTHB bünyesinde kurulması için SÜSBİR gerekli lobi çalışmalarını gerçekleştirecektir. İl Tarım Müdürlüklerinde ise Bölgesel de olsa Süs Bitkileri Şube Müdürlüklerinin kurulması sektörün gelişimi için önemlidir.

Süs Bitkileri Sektör Raporu

MA	Tedbir	Eylem Önerileri	Süre	Sorumlu Kurum(lar)	İlgili kurum/kuruluşlar	Açıklama
YASAL VE KAMUSAL DÜZENLEMELER	SÜSBİR'in kanunun verdiği Kamu Kurumu Niteliğindeki meslek kuruluşu sıfatını daha etkin kullanabilmesi	Ziraat Odası üyeliği istenilen durumlarda, Ziraat Odası üyeliği yerine SÜSBİR üyeliğinin yeterli görülmesi	○	GTHB, TZOB	SÜSBİR, TÜRKTOB	Sektöre verilecek tüm desteklerde meslek mensubu olmanın tek ispatı SÜSBİR üyelik belgesi olmalıdır. Süs bitkileri sektöründe destekler verileceğinde SÜSBİR üyelik belgesi dışında belge aranmamalıdır (Çiftçi belgesi, Ticaret Odası kayıt belgesi vb.) Destekleme kararlarında SÜSBİR üyeliğinin çiftçi belgesi yerine aranmasının sağlanması için çalışmalar yapılacaktır.
	Süs bitkileri sektörünün kayıt altına alınması	Denetimlerin etkinliğinin artırılması	○	GTHB, Maliye Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı	SÜSBİR, TÜRKTOB	Sektördeki denetimlerin etkinliği aşağıdaki tedbirler alınarak daha da artırılmalıdır. Sektörde faaliyet gösteren fakat kayıtlı olmayan üreticiler tespit edilerek süs bitkisi üreticisi olarak yetkilendirilerek kayıt altına alınmalıdır. Saha denetimleri artırılıp uygun davranışmayanlara mevzuatın gerektirdiği cezalar uygulanmalıdır. Üretimin yoğun olan bölgelerde ürün sevkiyatları Tarım İl Müdürlüğü tarafından yapılan yol kontrolleri ile artırılmalıdır.
		Kayıt dışılığın giderilmesi için kamu ihalelerinde SÜSBİR üyeliğinin aranması	K	Kamu İhale Kurumu	SÜSBİR, TÜRKTOB	Satın alınan ürünün kalitesinin tespit ve teyit edilmesi, SÜSBİR'e kayıt olmayı desteklemek ve teşvik etmek için Kamu İhale Kurumu ihalelerinde SÜSBİR Üyeliği şartı aranmalıdır. Söz konusu şart yerine getirilmediğinde sektördeki kayıt dışılık da azalacaktır. Bunun için SÜSBİR, ilki görüşmelerde lobi çalışmaları yapacaktır.
	İhtisas gümrüklerinin oluşturulması	İhtisas Gümrüklerinin Kurulması	○	GTHB, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı	SÜSBİR	Süs Bitkileri ithalatı ve ihracatının sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi, ürünlerin izlenebilirliği açısından ihtisas gümrükleri gereklidir. Söz konusu gümrüklerin kurulmasına yönelik SÜSBİR lobi çalışmaları yapacaktır.

Kaynaklar

- 1- Süs Bitkileri Sektör Raporu SÜSBİR 2019.
- 2- TÜİK,2019.
- 3-Süs bitkileri sektör raporu SÜSBİR 2017-2018.
- 4-Dünyada ve Türkiye'de Kesme Çiçek Sektörü ATB. 2016.
- 5-Süs Bitkileri Sektörü Ulusal Strateji Raporu
- 6-Kesme Çiçek Sektörü Raporu 2015. DTM Antalya İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği
- 7-Süs Bitkileri Çalıştay Sektör Sonuç Raporu 2015.
- 8-Yalova İli Kesme Çiçek Üreticilerinin Üretim ve Girdi Kullanım Kararları Üzerine Bir Araştırma 2011. Mustafa Öztürk
- 9-Süs Bitkileri Üretim Ve Ticaretindeki Gelişmeler Dr. Savaş Titiz. Kesme Çiçek. Antalya Tarım A:Ş-Antalya
- 10-Kesme Çiçek Sektörü Raporu 2014. DTM İhracat Genel Müdürlüğü - Antalya İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği
- 11-Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Türk Kesme Çiçek Sektörünün Swot Analizi 2009. İbrahim Yılmaz Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi
- 12-Yeni Dönem, Yeni Hedefler, Yeni Pazarlar Osman Bağdatlıoğlu - Antalya Kesme Çiçek İh. Birl. Bşk.
- 13- Beste Gülçür. Dünyada AB de ve Türkiye de Süs bitkileri sektöründeki gelişmeler ile bu alandaki uluslararası fuarlar.2015.
- 14-Tarım ve Orman Bak. Samsun İl Müd. İstatistikleri 2018.

